

 **laiškas
lietuviams**

JANUARY 1993 SAUSIS

Į 44-UOSIUS METUS	1	Juozas Vaišnys, SJ
LIETUVOS POETAMS	4	V. Noreika
JIS PASILIEKA IŠTIKIMAS	5	Chiara Lubich
MANO MOTINA	6	Leonas Gilaitis
LIETUVIAI ROMOJE	9	Romos Lietuvis
MAŽAS LIETUVIS	11	Bitė Vilimaitytė
AŠ SU TAIS	12	V. Noreika
KĄ TĖVAMS DARYTI...	13	Bert Ghezzi
VAIKYSTĖS ŠVIESA	15	Aldona Kačerauskienė
ATEIK IŠ NEBŪTIES	17	V. Noreika
TIKYBOS DĖSTYMAS VAIKŲ DARŽELYJE	18	Daiva Kuzmickaitė
MINDAUGAS	20	Irena Raščiuvienė
ŽMOGAUS TEOLOGIJA (VI)	23	Vytautas Bagdanavičius, MIC
JAUNO KUNIGO PASIRYŽIMAI	25	Jadvyga Vilčinskaitė
DRAUGYSTĖS GEISMAS	27	Algirdas Paliokas, SJ
TĖVYNĖJE	31	Gediminas Vakarīs
KALBA	32	Juozas Vaišnys, SJ
ĮVAIRYBĖS	34	Red.
ŠYPSULIAI	35	Red.
TRUMPAI	36	Juoz. Pr.

Viršelis ir skyrių vinjetės — dail. Rasos Sutkutės.
 Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.
 Apdaila — Teresės Bogutienės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1993 / SAUSIS — JANUARY / VOL. XLIV, NO. 1

Į 44-UOSIUS METUS

JUOZAS VAIŠNYS, S J

Žengiame į 44-uosius “Laiškų lietuviams” gyvavimo metus. “Laiškai lietuviams” pasiliko beveik vienintelis katalikiškos minties žurnalas Amerikoje. Keletas kitų panašių leidinių vienas po kito jau garbingai užbaigė savo amžių. Kyla klausimas, kaip bus su mūsų žurnalu, kokia jo ateitis, ar dar ilgai jis išsilaikys? Pagalvokime, kokios yra priežastys, kad kiti minėti žurnalai turėjo užbaigti savo gyvenimą. Turbūt galima paminėti keturias priežastis: 1. Stoka skaitytojų, 2. Stoka redaktorių, 3. Stoka bendradarbių, 4. Finansiniai sunkumai.

“Laiškai lietuviams” didelių finansinių sunkumų gal ir neturi dėl to, kad nei redaktorius, ne bendradarbiai negauna jokio atlyginimo, jokių honorarų. Dirbama tik iš gryo idealizmo, norint mūsų tautiečiams duoti dvasinio peno. Bet kitos trys priežastys labai smarkiai grasina ir mums.

Skaitytojų stoka. Kai 1950 m. pradėjome leisti “Laiškus lietuviams”, jų tiražas buvo apie 6000 egzempliorių. Paskui pradėjo mažėti. Dabar kasmet netenkame maždaug 60-70 skaitytojų. Kokios priežastys? Maždaug jų pusė miršta, o kiti atsisako dėl įvairių priežasčių: jiems jie atrodo neįdomūs, išsikelia gyventi kitur, kai kurie skundžiasi, kad susilpnėjusios akys, ki-

Stasys Krasauskas

Praėjusių metų darbu įgyta patirtis, lyg tėvai ant savo galingų pečių keldami aukštyn naujai gimusį kūdikį, mums atneša naujuosius metus. Į naujus metus žiūrime, kaip į mįslę, kurią atspėti labai įdomu, bet sunku. Ši mįslė paaiškės tik po metų, kai žvelgsime į savo nueitą kelią- Jos reikšmė priklausys tik nuo mūsų valios, ryžto ir pastangų.

tiems gal per gaila 15 dolerių. Visos šios priežastys neatrodo labai rimtos, net ir tų, kurie miršta. Taip, net ir tų. Juk labai mažai yra vienišų skaitytojų, paprastai jie gyvena šeimoje, tad mirus kuriam nors šimos nariui, gali toliau skaityti kiti tos šeimos nariai.

Beveik kiekvienas skaitytojas galėtų būti ir platintojas. Būtų labai gražu, kad užsakytų žurnalą kitiems pažįstamiems ar artimiesiems įvairiomis progomis: atėjus jų gimtadieniui, vardinėms, švenčiant šeimos gyvenimo suktis.

Visi turi gimimų ar pažįstamų Lietuvoje. Ten gyvenantieji mūsų tautiečiai „Laiškus lietuviams“ labai mėgsta. Tai žinome iš jų atsiliepimų. Bet jie žurnalo užsisakyti negali. Daugelis išsivijęs lietuvių jiems yra ši žurnalą užsakę. Dabar į Lietuvą siuntinėjame daugiau kaip 200 egzempliorių. Palyginti tai yra labai mažai. Galėtų būti kelis kartus daugiau. Prenumeratos mokestis tas pats, kaip ir Amerikoje — 15 dol. metams. Jiems užsakyti galima bet kuriuo laiku.

Žinoma, kiekvienas skaitytojas galėtų paraginti savo pažįstamuosius tapti prenumeratoriais. Pirmiau būdavo tokių pasiryžėlių, kurie išplatindavo po kelias dešimtis, bet dabar jų visiškai neatsiranda. Jeigu naujų skaitytojų neprisidės, tai ateis laikas, kad žurnalo leidimą turėsime sustabdyti. Iš dabartinių skaitytojų gauname daug laiškų, kurie žurnalą labai giria ir jam linki dar ilgai gyventi. Tai malonu, bet linkėjimų nepakanka, reikia ir patiems parodyti konkrečių pastangų, kad jis galėtų toliau eiti.

Redaktorių stoka. Kai kurie kiti žurnalai buvo sustabdyti dėl redaktorių stokos. Šis pavojus gresia ir „Laiškams lietuviams“. Dabartinis redaktorius juos redaguoja nuo pat pirmojo numerio 1950 m. iki šiol, tik su šešerių metų (1946-1969) pertrauka. Kiek ilgai jis galės šį darbą tęsti, nežinia. Kas galėtų jį pavaduoti, neaišku. Tiesa, žurnale yra surašytas visas redakcinis kolektyvas, bet tie kiti kolektyvo nariai yra tik bendradarbiai, vieni su savo rašiniais pasirodo dažniau, kiti

rečiau, o kai kurie jau keletą metų nieko neparašo. Čia taip pat reikėtų ieškoti konkretesnės pagalbos. O gal atsirastų savanorių? Būtume be galo dėkingi.

Bendradarbių stoka. Redaguodami „Laiškus lietuviams“, jau nuo pat pradžios jau-tėme bendradarbių stoką. Žurnalą turėdavo užpildyti pats redaktorius arba vienas kitas bendradarbis, priklausęs redakcijos kolektyvui. Kadangi šis žurnalas yra religinio pobūdžio, laukėme straipsnių ypač iš mūsų kunigų. Kartais ir sulaukdavome, bet labai retai. Nesuradome nė vieno, kuris būtų sutikęs pastoviau bendradarbiauti. Pasauliečiai gal šiek tiek dažniau ką nors atsiųsdavo, bet tai buvo tik atsitiktiniai rašiniai, pastovių bendradarbių nepasitaikydavo ir iš jų. Dažnai būdavome priversti dėti tokius rašinius, kurių tikrai nebūtume dėję, jei kas nors būtų atsiuntęs geresnių. Žurnalą reikėjo išleisti kas mėnesį, todėl kartais dėdavome tai, ką turėjome, kad tik būtų užpildytas numeris.

Norėdami paraginti mūsų tautiečius rašyti, pradėjome skelbti konkursus. Pasisekė. Ateidavo bent keliolika straipsnių. Kai kuriuos premijuodavome, o kitus, nors ir nepremijuotus, taip pat spausdindavome, jeigu tik tikdavo mūsų žurnalo pobūdžiui. Skelbdavome konkursus ne tik suaugusiems, bet ir jaunimui. Iš pradžių jaunimas entuziastingai konkursuose dalyvaudavo, bet ilgainiui aptingo, apsnūdo ir dabar labai retas kuris pasirodo.

Kai atsidarė geležinė uždanga, pradėjo ateiti rašinių ir iš Lietuvos. Paraginome ir juos dalyvauti konkursuose. Pasisekimas buvo nemažas — gaudavome net kelias dešimtis straipsnių, kurių maždaug pusę premijuodavome, o kitus tinkamesnius taip pat spausdindavome. Tai buvo mums didelė parama. Jiems visiems nuoširdžiai dėkojame. Už premijuotus straipsnius autoriai gaudavo palyginti neblogas premijas.

Būtų labai malonu, kad tautiečiai iš Lietuvos, galintieji rašyti, mums parašytų dažniau, ne tik konkursams. Kažkada paskel-

bėme, kad mes honorarų už rašinius neduodame. Mat taip mes įpratę čia, išeivijoje. Kai kurie neimtų honoraro, jeigu ir siūlytum, jie atsako, kad rašo, norėdami apaštalauti, paskleisti tarp žmonių įvairias naudingas religines bei tautines idėjas. Bet kadangi Lietuvoje yra įprasta duoti honorarus, tai ir mes nutarėme jiems nelikti skolingi. Kaip nors sugraibysime vieną kitą dolerį. Tad labai laukiame visų bendradarbiavimo.

Laukiame straipsnių, bet nelabai norime eilėraščių. Žinoma, geri eilėraščiai būtų laukiami, bet juos turėtų rašyti tikri, pripažinti poetai, o ne mėgėjai, kurie tik nori išbandyti savo "laimę". Rašant poetinį eilėraštį, neužtenka tik sudėlioti vieną po kitos eilutes ir pasistengti, kad būtų ritmas ir rimas. Ne, dažnai tai būna ne poezija, o tik eiliuota proza. Poezijai neužtenka tik ritmo ir rimo, reikia ko nors daugiau. O kas yra tas "daugiau", tai ne taip lengva paaiškinti. Poezijoje turi būti kažkokia nekasdieninė nuotaika, nekasdieniniai sakiniai ir žodžiai. Ne kiekvienas gali būti poetas. Romėnai labai teisingai sakydavo, kad "poetae nascuntur, oratores fiunt" (poetai gimsta, o oratoriais galima tapti). Tad jeigu iš prigimties neturi tos tikros poetinės "gyslės", nesivargink, norėdamas sukurti eilėraštį — nepasiseks. Kaip jau minėjome, tu gali sukurti eiliuotą prozą, bet ne poeziją. Neseniai teko kalbėtis su vienu žinomu, pripažintu poetu. Jis visiškai sutiko su čia minėtomis mintimis ir pridūrė, kad jis niekad nesėda prie staliuko ar rašomosios mašinėlės, pasiryžęs sukurti eilėraštį, bet galvoja, formuoja atmintyje tas poetines mintis, pagaliau sėda ir jas užrašo.

Tad jeigu jums ateina įdomių idėjų, kurias norite užrašyti ir jomis pasidalinti su kitais, rašykite straipsnius, o ne eilėraščius. Žinoma, parašyti straipsnį dažnai yra daug sunkiau negu eilėraštį, nes straipsnyje turi būti aiškiau ir išsamiau išdėstytos mintys. Aišku, čia nenorime smerkti visų mėgėjų, rašančių eilėraščius. Gal kartais jiems gali pasisekti sukurti visai neblogą eilėraštį, bet

LIETUVOS

POETAMS

Poetai!

jūsų niekas nesėja.

O Jūs dygstat,

Ir dygstat,

Nors Jus amžiais akėja.

Ateina laikas

Derlių nuimt...

Kaip gražu Lietuvoj!

Nors imk ir numirk.

V. NOREIKA

dabar turime jau gal daugiau kaip šimtą tokių eilėraščių, atsiųstų tiek iš Lietuvos, tiek ir išeivijos, bet, specialistų nuomone, jie labai silpni ir nespausdintini.

Kai pradėjome leisti "Laiškus lietuviams", labai daug buvo rašoma šeimų ir jaunimo problemomis. Dabar šios rūšies straipsniai retai tepasirodo. Užtat ir šių metų konkursui šalia labai aktualios atleidumo problemos pasiūlėme rašyti apie šeimas ir jaunimą. Jau gavome rašinių iš Lietuvos, už ką esame labai dėkingi, bet laukiame, kad šiomis temomis parašytų ir mūsų išeivija, tiek suaugusieji, tiek ir jaunimas. Kai kurie mano, kad jie negali konkuruoti su autoriais iš Lietuvos, bet tai netiesa. Gal su rašytojais iš Lietuvos jiems bus sunkiau konkuruoti kalbos taisyklingumo atžvilgiu, bet mes daugiausia dėmesio kreipiame į minčių dėstymą, o kalbos klaidas ištaisome. Tad pasiryžkite konkurse dalyvauti. Laukiame ir mes, ir visi "Laiškų lietuviams" skaitytojai.

"JIS PASILIEKA IŠTIKIMAS"

CHIARA LUBICH

Tikriausiai šie žodžiai ir išreiškia krikšto himno užbaigimą, lyg tikėjimo simbolį, kuris buvo deklamuojamas krikščionių susirinkimuose šv. Pauliaus laikais. Apaštalas naudoja šiuos žodžius, primindamas savo mokiniui Timotiejui tam tikras didžiasias tikėjimo tiesas, kurios įpareigoja ir reikalauja, kad krikščionių bendruomenės būtų mokomos žodiniu būdu. Tos tiesos yra sutelktos ir susumuotos Kristaus mirties ir prisikėlimo misterijoje, pagal kurią krikštas reikalauja ir gyventi. Tai reiškia, kad mes turime mirti nuodėmei ir prisikelti naujam gyvenimui.

Apaštalas pabrėžia, kad neįmanoma sutaikinti grįžimo prie nuodėmės su nauju gyvenimu, kuriam esame pašaukti per krikštą. Jis įspėja, kad tokių nesuderinamų priešingybių laikymasis iššauktų skaudžias pasekmes: Kristus atsižadėtų mus amžinai išskirdamas iš savo karalystės.

Užtai beveik neįmanoma įsivaizduoti ir priimti tokią neįtikėtiną galimybę, kai apaštalas primena dar vieną tiesą, dar vieną Dievo teisingumo ir šventumo charakteristiką, tiesą net labiau nuostabią: Dievo veikiančią begalinę meilę mums.

Apaštalas sako, kad tai tiesa, jog mūsų ištikimybė gali sumažėti. Mes juk esame silpni ir nepastovūs ir todėl kartais galime neįvykdyti savo pažadų. O pasekmes mes gerai žinome, kokios gali būti. Bet Dievo ištikimybė niekada nesiliauja. "Jis negali paneigti savęs", jis, kuris yra begalinė meilė, meilė, kuri yra neįsivaizduojamai didesnė negu mūsų silpnumai.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia

mąstomus žodžius? Jie reiškia nuostabią tiesą, paguodžiančią tiesą, kuri turėtų sukelti mumyse optimizmą, didžią drąsą, visuomet mus sustiprindama. Juk Dievas yra Meilė, Dievas yra begalinė gailėstingoji meilė, todėl jis ir gali suprasti mūsų didžiausį silpnumą. Jis visuomet laukia mūsų, kad tik mes pas jį sugrįžtume. Jis tuoj užmiršta visus mūsų nuklydimus, kuriuos bet kada buvome padarę, ir jis mus visiškai atnaujina.

***"Jei mes esame
neištikimi,
jis pasilieka
ištikimas; jis juk
negali savęs
išsiginti"
(2 Tim 2,13).***

Norėdami atsiliepti į tokią meilę, mes turime kiekvieną kartą viską pradėti iš naujo, veikdami tuojau ir visuomet, atsiduodami vaiko paprastumu jo begaliniam gailėstingumui.

Nuodėmė tikrai yra bjauri. Nuodėmėje nėra ištikimybės ir meilės. Užtai mes turime daryti viską, kad tik jos išvengtume. Bet Dievo meilė viršija mūsų klaidas. O

didžiausią suklydimą mes padarytumėm — net didesnę negu mūsų nuodėmės — suteikdami Dievui didžiausią nepasitenkinimą mumis, jei nepasitikėtumėm jo gailėstingumu.

Mus labai džiugina, skatina ir padrąsina stengtis visuomet įtikti Dievui, visur vykdant tik jo valią, kai žinome, jog nesame vieni, bet su mumis stengiasi taip daryti daugiau kaip 13 milijonų žmonių visame pasaulyje. Mes visi gauname raštu asmeniškai kiekvienam mėnesiui skirtus, vis kitus mąstymo žodžius. Jie yra verčiami į 80 įvairių kalbų ir dialektų. Juos garsina spauda, radijas ir televizija savo programose.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

MANO MOTINA

LEONAS GILAITIS

Aš turiu papasakoti apie ją — savo Motiną. Tokių žmonių maža mūsų planetoje — aš tuo įsitikinu kasdien vis tvirčiau. Man jau 20 metų ir aš labai norėčiau būti panašus į savo mamą...

Ji — nuo 5 metų jau našlaitė. Auga kaime, pas senelę — išsilavinusią, protingą, labai pamaldžią moterį. Jau mokykloje mama išsiskiria iš kitų savo gabumais, gerumu. Iš pirmos klasės perkeliama į trečią, nes pralenkia savo bendraamžius. Mylima mokytojų, draugų lengvai įveikia mokslo laiptus. Ji groja pianinu, dainuoja, šoka liaudies šokių ansamblyje, rašo eiles. Mokyklą baigia sidabro medaliu. Įstoja į žurnalistikos specialybę, nes tuo metu jos eilės ir apsakymai jau spausdinami laikraščiuose. Trečiame kurse išteka, po metų ir sūnus gimsta. Mokosi labai gerai, studijų nenutraukia. O baigus universitetą, su penkerių metų sūneliu lieka našle. Viena — nei giminių, net ir tikrų draugų. Jaunystės draugai išsiskirstę, ji pati jau didmiesčio gyventoja. Ištekti gali, bet pasiryžta atiduoti savo gyvenimą sūniui.

Pradeda dirbti mokytoja, kad visur ir visada būtų su sūnumi. Ir čia jau aš prisimenu — kokia laimė būdavo įsprausti savo mažą delniuką į mamos ranką, pažiūrėti į jos dideles, gilias ir viską suprantančias akis, eiti kartu į mokyklą ir atgal. 20 metų jos gražus, giedras veidas, žaidžianti šypsena lūpose, švelnus, tylus balsas lydėjo mane. Džiaugsmas ir negandomis abu dalinomės. Visur kartu — slidinėti, į teatrą, į kiną, į ekskursiją. Kartu skaitėme knygas, kartu dirbome sodo darbus, kartu su manim ji keliavo iš klasės į klasę — viską aiškindama, visko mokydama. Aš vis nesuprasdavau — iš kur ji viską žino? Mokiau gerai, žinojau daug daugiau už savo bendraamžius ir vis nesuprasdavau, kai jie

ir net mokytojai sakydavo: “Laimingas jis — turi tokią mamą!” O vėliau atėjo laikas, kada mokiniai ir jų tėvai sakydavo: “Laimingi tie vaikai, kurie turi tokią mokytoją!” Šiandien aš jau suprantu, kodėl motinos kambaryje nevysta gėlės, kodėl švenčių metu mūsų namai būna pilni vaikų ir suaugusių. Prieš trejus metus mokyklą baigė mamos mokinių I-oji laida. 5 aukso, 7 sidabro medalininkai — šito dar mieste nebuvo. Visi dabar — universitetų studentai. Mama juokiasi laiminga — “geri buvo vaikai“, o jos mokiniai kasmet sveikindami su šventėmis ašarodami kužda: “Būkit dar mūsų mama”.

Šiandien aš, suaugęs jos sūnus, susimąstau — iš kur ši graži, trapi moteris turėjo tiek jėgų, o ir moksle — vos ne pirmūne tapo. Buvo klasėj Andrius — šuo išgąsdino, ir vaikas mikčiojo. Vėl mokytoja pati sugalvojo gydymo būdą (logopedai neišgydė) ir po trejų metų kasdieninio bendravimo tam tikrais tekstais, psichologiniais įtikinimais — Andrius pradėjo kalbėti normaliai. Po to aplinkiniai pradėjo šnekėti — “jos ir rankos, ir protas saulės dovanotas — tiek joje gerumo, kiek saulės”. O aplinkiniams mama taip pat reikalinga kaip ir mokiniams. Ją pažįsta visas namas, visi kaimynų vaikai bėga prašydami paaiškinti pamokas, jiems ji — “mūsų mokytoja”, nors mama moko kito mikrorajono vaikus. Močiutėms ji — “mūsų dukrelė”. Ar susirgs, ar šiaip kokia bėda — vis pas ją — žino, kad čia ras ir pagalbą, ir gerą žodį. Mama net vaistus leisti išmoko, kad tik senučiukėms būtų lengviau, o jos meldžiasi už ją kaip už šventąją.

Šiandien mūsų Lietuva laisva. Brangiai užmokėjome už laisvę. Visas pasaulis žino mūsų laisvės kainą. Mano motina taip pat buvo ten — Vilniuje, prie bokšto. Gal liki-

Kauno Jėzuitų mokykloje pirmąją mokslo dieną dvyliktokai veda pirmokus į bažnyčią.

Vidmanto Šimkūno nuotr.

mas jai buvo palankus, o gal jos būdas — ji nemėgsta būti priekyje — ir tą naktį ji buvo toliau nuo įsisautėjusių kareivių. Vėliau gelbėjo nukentėjusius, raudėjo kartu su visais, ir pirmąkart mačiau sugriežtėjusi, išbalusį, net piktą motinos veidą. Jau vėliau, namuose, ji vis kartojė: “O Dieve, kas juos pagimdė? Jie ne žvėrys, ne! Jų žiaurumui vardo nėra!”

Štai jos eilės apie tą baisią naktį:

Mes nenorėjom kovoti ir mirti!

Norėjom gyventi ir dirbti...

Mes nenorėjom kentėti, dejuoti!

Norėjom džiaugtis, svajoti...

Kodėl jūs — žiaurieji žmonės

Krauju palaistėt žemę?

Kurios gimtaisiais kloniais

Vaikščiojo žmonės, mylintys laisvę!

Buvo užgesę trumpam motinos akys...

Dabar ji vėl tokia pat kaip buvo, tik stipresnė savo tikėjimu, viltimi. Ji džiaugiasi, kad jos mokiniai šiandien laisvai mokosi tikybos, jiems atverčiamas dar vienas puikus žmogaus bruožas — tikėjimas. Nors kažkodėl jos visi buvę mokiniai tiki, vestuves kelia bažnyčioje, kur būtinai turi būti jų mokytoja.

Kai ją giria, ji sako: “Aš laimingiausias žmogus, nes viską, kas gera, aš išdalinau sūnui ir savo mokiniams. Juose aš matau dalelę savęs”. Taip, ji dalija save — dvidešimt metų man, dvylika metų savo mokiniams. Visada rami, kantri, mielai aiškino klaidas (ir mokymosi, ir elgesio), bendraudama su vaiku kaip su suaugusiu. Net vyrai mokytojai klausdavo — kaip tu sutvarkai tuos

neklaužadas? O motina sakydavo: “Jie gi puikūs vaikai, jūs tik su jais pabendraukit!” Motinos pamokose vyravo tokia tylą, kad ji pati po pamokos su šypsena klausdavo mokinių: “Kodėl mes taip tyliai kalbame?” O mokiniai sustingdavo, kada jų mokytoja su tokia gilia pagarba ir meile pasakodavo apie Maironį, Kudirką, Žemaitę, Tolstojų, Hemingvėjų... Ne iš knygos, ne. Ji tiek daug žinojo apie viską, nes pati skaitė originalus (mokėjo anglų, prancūzų, lenkų, rusų kalbas). Ji taip mylėjo mokinius, kad visas savo žinias taip išdalindavo jiems, kad jie ir šiandien geriausiai savo draugu ir išmintingiausiu patarėju laiko knygą.

Pati būdama aukštos dorovinės kultūros, dvasinių poreikių, tvirtų įsitikinimų, stiprios valios, dvasinio taurumo, kuklumo, paprastumo, savitvartos — visa tai ji stengėsi perduoti savo vaikams. Ir ne vien tik žodžiais. Dar šiandien visiems gyva klasės draugės Mantės istorija. Mante nuo gimimo dienos nevaldo kojų, vienos rankos. Ją mano mama pradėjo mokyti nuo pirmos klasės namuose. Mergaitė darbšti, protinga, imli žinioms. O jos pasaulis — kambarys ir mažas kiemelis, kur ji patekdavo tik ant tėvelio rankų. Mante neturėjo invalido vežimėlio, nors tėvai jau 8 metus rūpinosi jį gauti. Žinoma, mano mama šitos neteisybės neatlaikė. Parašė laišką į laikraštį, kreipėsi į Lietuvos žmones ir po mėnesio Mante gavo vežimėlį — naują, patogų,

užsienietišką. Sužinoję mergaitės bėdą, padėjo Lietuvos jėzuitai, po to išspausdinę laikraštyje padėką mokytojai, kur buvo tokie žodžiai: “Laimingi, jūs vaikai, turėdami tokią mokytoją!” Mante šiandien jau didelė, rašo eiles, dainuoja, piešia, gražiai neria — visa tai ją išmokė mokytoja, kurią Mante vadina “mama”.

Tai tik vienas mokytojos gerumo pavyzdys, o jų buvo daug. Pateko Diana į ligoninę — mokytoja į ligoninę kasdien, po to į namus kasdien — mokyti, bendrauti — po 8 mėnesių ligos atėjusi mokinukė žinojo apie klasę viską.

Manaama buvo tikra savo tikėjimu ir gyvenimu visada ir visur. Gal todėl ir šiandien, turėdama keturiasdešimt penkerius metus, ji jauna, graži, švelni ir mylima. Tikriausiai Dievas jai suteikė visus gražiausius žmogaus bruožus, nes savo gyvenimu ir darbais ji to nusipelnė.

O aš, jos sūnus, norėčiau eilėmis palinkėti motinai dar ilgo gyvenimo:

Mamyte, tu – mano saule.

Neužgesk, saulele! Nebeturėsiu kitos!

Nušviesk mums kelią

Visur ir visados.

Dėkoju, mama, tau už gyvenimą. Dėkoju tau už tai, kad Tu esi. Dėkoju likimui už tai, kad aš Tavo sūnus.

■ Lietuvių socialinių reikalų tarybos leidžiamas ir K. Milkovaičio redaguojamas žurnalas “Pensininkas” rugsėjo mėn. numeryje, šalia įprastų žinių apie sveikatą, iškelia religijos svarbą, plačiau painformuodamas apie “Kristaus sekimo” autorių bei šios knygos svarbą. Ir kituose numeriuose primena palaimingą religijos svarbą žmogaus sveikatai.

■ JAV-se per metus Molly Kelly pasako apie 300 prakalbų apie skastybę. Jų su dideliu dėmesiu išklauso apie 50.000 mokinių per metus. Ji šia tema parašė knygą “Let’s talk to Teens about Chastity”. Taip pat ji yra paruošusi vaizdajuostę jaunimui “Teens and Chastity”. Šiuos abu leidinius galima įsigyti paskambinus 1-800-767-9090 telefonu. Už paskaitas mokėti nereikia, tik atlyginti kelionės išlaidas. Ji yra našlė, 8 vaikų motina. Už nuopelnus apdovanota popiežiaus kryžiumi.

■ Meksikos sostinės didingoji katedra palaipsniui skęsta smėliuotame podirvyje ir yra pavojus, kad ji šio šimtmečio pabaigoje gali pradėti griūti. Architektai deda pastangas ją išgelbėti, panaudodami pamatams sustiprinti ypatingus metalo virbalus. Katedra pastatyta prieš maždaug 400 metų aztekų piramidės vietoje.

LIETUVIAI ROMOJE

ROMOS LIETUVIS

Vienas iš seniausių Romos lietuvių — jėzuitas kunigas Vincentas Pupinis. Jis kartu su kitu jėzuitų klieriku, Vladu Mikalausku, atvyko į Romą 1945 metų rugpjūčio mėnesį, greit po II pasaulinio karo pabaigos.

Karo metu susipažinę su jaunais rusais, atvežtais darbams į Vokietiją, ir matydami, kad jie Kristaus mokslo visai nepažįsta, nors ir nepriešingai religijai, abu lietuviai klierikai pajuto norą pasiruošti apaštalavimui Rusijoje. Dėl to. karui pasibaigus, po nelengvos kelionės, įsimašę į grįžtančių italų tarpą, atsidūrė Romoje ir, vyresniesiems leidus, prisidėjo prie būrelio jaunų jėzuitų, rengiamų darbui tarp rusų. Išmokę Rytų Bažnyčios apeigas ir liturginę slavų kalbą, 1947 metų liepos mėnesį buvo įšventinti kunigais.

Pirmąją primicijų Liturgiją slavų kalba kunigai Mikalauskas ir Pupinis aukojo Popiežinės Rusų Kolegijos (Russikumo) bažnyčioje. Pamaldose dalyvavo Romoje gyvenęs Rytų apeigų vyskupas Pranciškus Petras Būčys; jis pasakė pamokslą rusiškai ir lietuviškai. Dalyvavo iškilmėse taip pat neseniai Romoje įsikūrusios lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. Ladas Tulaba su keliais kolegijos kunigais ir klierikais. Čia buvo taip pat buvęs Lietuvos ministras Stasys Lozoraitis su ponia ir sūnumis Stasiu ir Kaziu (dabartiniais Lietuvos ambasadojais Vašingtone ir prie Šventojo Sosto).

Tai buvo 1947 metais. Dabar, praėjus 45 metams, kunigas Vincentas Pupinis, dar tebegyvenęs Russikume, panorėjo savo šventimų metines paminėti maža švente (mat jis mano, kad 50 metų jubiliejaus gal nebesulauks). I šventę, liepos 5-ją dieną, buvo pakviesti kai kurie Vatikano radijo darbuotojai. Iš visų svečių tik vienas —

ambasadorius Kazys Lozoraitis — buvo dalyvavęs primicijose prieš 45 metus.

Kaip buvo pasakyta, abu kunigai, Vladas Mikalauskas ir Vincentas Pupinis, šventimus priėmė pagal Rytų Bažnyčios apeigas ir tų apeigų laikėsi Mišiose bei kitose pamaldose. Tačiau, jei reikėjo, galėjo vartoti ir lotynų apeigas. Po dvejų metų, baigęs Grigaliaus teologinį universitetą, kunigas Mikalauskas vienuolijos vyresniųjų buvo pasiūstas pastoriacijos darbui tarp lietuvių Montevideo mieste, Urugvajuje. Buvo labai veiklus, suorganizavo lietuvius, pastatė jiems bažnyčią (kuri ir dabar tebėra). Po kelerių metų persikėlė į Braziliją, į Sao Paulo miestą; padėjo lietuvių parapijoje, dirbo su jaunimu ir staiga 1955 metais mirė.

Kunigas Pupinis pasiliko prie rusų. Jis buvo Rusų kolegijos namų vadovu, paskui rūpinosi į vargą patekusių rusų šelpimu. Nemaža rusų tuo metu gyveno emigrantų lageriuose netoli Neapolio, laukdami, kol bus paruošti dokumentai tolimesnei kelionei. Kunigas Pupinis juos lankė, padėdavo kaip vertėjas, kartais sušelpdavo; švenčių progomis laikydavo pamaldas; emigrantai labai vertino palaiminimo pamaldas “prieš kelionę”.

1953-58 metais Tėvas Pupinis buvo rusų ir lietuvių “pabėgėlių kunigas” Austrijoje; gyveno Salcburge ir Vienoje, bet dažnai lankė ir kitas vietas, kur buvo įrengti lageriai pabėgėliams. Pažino rusų stačiatikių vyskupą ir kunigus, santykiai su jais visada buvo draugiški. Katalikų šalpos organizacijos (amerikiečių NCWC ir austrų “Caritas”) niekada neatsakydavo padėti ir stačiatikiams. Lietuvių Austrijoje buvo nedaug (apie 100). Kunigas Pupinis visus juos pažino ir lankė.

Salezietis studentas Eduardas Malevičius, Vytautas Ališauskas, Lietuvos atstovybės prie Šv. Sosto sekretorius; kun. Vincentas Pupinis, SJ, Romoje studijuojanti sesuo Kristina Stonytė, salezietis kun. Mečys Burba.

Grižęs į Romą, keletą metų vėl rūpinosi Rusų kolegijos namų reikalais, o 1964 metais buvo pasiųstas į Braziliją, kur rytų apeigų jėzuitai buvo įrengę bažnyčią ir nedidelį bendrabutį rusų berniukams, o seserys uršulietės — panašų bendrabutį mergaitėms. Tie bendrabučiai, taip pat jėzuitų organizuojamos vasaros stovyklos jaunimui padėjo palaikyti draugiškus santykius su visa nemaža rusų kolonija Sao Paulo ir kituose miestuose. Padėjo, žinoma, taip pat iš katalikų “Caritas” gaunama pašalpa maisto produktais, kurie buvo dalijami stačiatikių parapijoms. Viena iš kunigo Pupinio pareigų buvo lankyti šeimas ir rūpintis vaikais; pagal rusų paprotį, kunigo apsilankymas visada prasideda malda

prieš namų Ikoną už visus namo gyventojus. Kitas kunigas, austras Johann Stoisser, lankė sergančius ligoninėse ir mirusiųjų kapus, taip pat visada su malda.

Jų abiejų leidžiamas mėnesinis biuletenis rusų kalba, duodantis žinių apie dviejų internatų bei visos rusų kolonijos gyvenimą, buvo labai mėgstamas ir skaitomas. Gražus straipsnis apie kokią nors stačiatikių parapiją, apie rusų bendruomenės veikėjus, dailininkus, gydytojus ar kitus visada buvo naudingas bendradarbiauti su visais. Kunigas Pupinis 15 metų redagavo šį biuletinį ir asmeniškai pažino kelis tūkstančius rusų. Kartais padėdavo lietuvių parapijose. Sao Paulo miestas didelis ne tik savo gyventojų skaičiumi (tada

Aš išsirinksiu patogią poziciją pažvelgti į mažą lietuvį, gyvenantį žemėje, — aš vengsiu tokios aukštumos, nuo kurios žiūrint, viskas susilieja į viena: ir sodininkas, lyginantis gyvatvorę, ir amalas ant to krūmo lapų. Jei žiūrėsi iš labai aukštai, jie abu bus maži gyvūnėliai, kurių kiekvienas turi savo užsiėmimą. Tačiau žmonių giminę skirstyti į šlavėjus, sodininkus, rašytojus, dainininkus, kepėjus būtų per daug siaura ir neteisinga.

MAŽAS LIETUVIS

(ESĖ)

BITĖ VILIMAITĖ

Mažas lietuvis yra fenomenas, kaip ir kiekvienas žmogus šioje žemėje. Kilęs jis galbūt net iš galingos talentingos giminės kamieno. Deja, talentas — ne kilmės dokumentai, kurie pereina kitoms kartoms pagal įpėdinystės teisę. Senasis kamienas davė ir visai silpnus ūgius; jie per daug išsiplėtė, išsišakojo, — kai kurie liko nusmelkti, patekė į medžių kaimynystę. Didieji duoda vaisius, teikia prieglobstį ir pavėsį, o tu, mažas lietuvi, kad galutinau nesužvarbtum tos visuotinės dorybės pavėsyje, bėgi nuo jos tolyn, pasitrauki ir imi pats savarankiškai gyventi. Visuomenė, susiskirsčiusi luomais, virškina pati save, — taip, kaip gyvūnų vienos rūšys ryja kitas. Sąžinės ir garbės balsai — tai tarsi rudimentai, per silpnai išlavėję, kad jaustumeis saugus toje visuomenėje, kuri pati susikūrė gausybę blogų įstatymų. Mažas lietuvis vengia apibendrinimų, jis neaprėpia visumos, jis nesiruošia jos kritikuoti, girti ar ja baisėtis. Štai jis prisėda parke ant suoliuko. Jo drabužiai sudėvėti, veidas pilkšvas nuo avitaminozės. Jis kalbasi pats su savimi apie meilę, politiką, mokslą, apie vaikus. Jo žemakaktis veidas išvogotas rūpesčio raukšlių, — jis nėra toks kvailas, kad ruošųsi sąmoningai mokyti savo vaikus

buvo 12 milijonų), bet ir savo plačia teritorija. Be dviejų parapijų, lietuviškos Mišios reguliariai buvo aukojamos keliuose miesto ir užmiesčio rajonuose, paprastai vakare. Kunigas Pupinis sekmadieniais neretai rytą aukodavo šv. Mišias braziliečių seserų-vienuolyne, paskui Liturgiją rytų apeigomis rusams ar ukrainiečiams, o vakare — Mišias lietuvių būreliui kokiame nors iš miesto rajonų.

Pagaliau 1980 metais vienuolijos vyresnieji pašaukė jį į Romą, nes reikėjo kunigo Vatikano radijo rusų skyriui. Tame skyriuje laidas ruošia rusai pasauliečiai (ne visi iš jų katalikai), o radijo vadovybė norėjo, kad skyriui vadovautų ir parengtas laidas pati-

krintų kunigas, mokąs rusų kalbą. Kunigas Pupinis, daug metų rinkęs medžiagą apie rusų stačiatikių Bažnyčią, radijo laidoms parengė nemaža apžvalgų ta tema, tarp jų per šimtą apybraižų apie stačiatikių vyskapijas Rusijoje po antrojo pasaulinio karo; kai kurios iš šių apybraižų buvo išspaudintos rusų laikraščiuose.

Prieš keletą metų kunigui Pupiniui buvo pavesta laikinai vadovauti Vatikano radijo lietuvių skyriui. Tiesa, po burnos operacijos jis pats negali skaityti ir dalyvauti laidose, daugiau rūpinasi administratyviniais lietuvių skyriaus reikalais. Laidas parengia ir skaito kiti patyrę ir radijo darbui pasirengę bendradarbiai.

eiti ydingu keliu, kad šie kaip nors išgyventų, — tačiau nepamirš jų pamokyti, kaip apeiti įstatymą, kad išvengtų gėdos, negarbės ir kalėjimo. Mažas lietuvis sėdi po medžiu, kurio šakose įkyriai gieda kažkoks paukštis. Ak kokia banali ta tobula melodija! Lietuvis toliau rikiuoja savo mintis, ir rūpesčių raukšlės dar giliau išvagoja jo kaklą. Taip, jis yra toks nevikrus, kad nesusikrovė jokio turto, o juk nesivaržydamas naudojo visas priemones. Kaip ir kiekvienas nevykęlis, jis tyliai keikia tėvynę, jis net išdrįsta prasižioti, kad jos nėra, — tironai valdo vergus... Mažas lietuvis mėgsta mąstyti apie didelius dalykus, tuomet nereikia vargti prie smulkių... Jo siela pakyla, o vaizduotė krauna žiedus, gražesnius vienas už kitą. Mažas lietuvis išlaisvina visas savo proto jėgas, jo mintys, protingos ir kvailos, lekia kaip strėlės į visas puses. Tarp jų yra nuostabiai subtilių ir, deja, pačių vulgariausių. Protas ir idiotybė, taurumas ir niekšybė ženklina jo charakterį. Jis išardo pilką gyvenimo monotoniją, nepaiso visuomenės tradicijų ir nuo seno įprastų taisyklių. Laužo jas, — tarsi skintųsi kelią per bruzgynus. Šalia to amžinojo kovos azarto ir aplinkiniai žmonės tarsi pasikrauna jo individualybės, be ceremonijų jį apvaginėdami. Jam nė motais tai.

Pirmas jo rūpestis, prabudus rytą, ką jis šiandien valgys. Šeimininkei pritrūksta kantrybės laukti nuomos mokesčio, jis išmeta mas į gatvę. Jis išeina, paskubomis sagstydamasis drabužius, ir jo galva prisivėlusį plunksnų iš prairusios pagalvės. Jis taip pravaikščios visą dieną, kol koks nors pažįstamas teiksis pakviesti prie stalo. Tačiau mažajam lietuviui svečiuose nebus leidžiama prasižioti ir pasakyti ką nors protingo. Mat šeimnininkai patys pakankamai išmintingi, viską žino, viską išmano. Mažas lietuvis išeina į gatvę sotus, bet labai paniuręs. Vakare jis vis tiek kažkur susiranda guolį. Tačiau jis dejuoja pro miegus, tiesa, vos girdimai, silpnu balsu. Tuo baisiau. Vėl rytas. Netverdamas iš

alkio, jis apsigyvia savitarnos parduotuvėje, išgašdina tas moteris, pagrasindamas mažu kišeniniu peiliuku, ir vėl atsiduria gatvėje.

Dabar jis vėl eina į parką pasėdėti ant suolo. Tik dabar jau galima pastebėti, kaip pakeitė jo eiseną prakeiktas skurdas. Jo eiseną dabar atliepia niršulį ir neviltį. Tai klaidi pantomima, kai einant tyčia daužomasi į praeivius. Tai amžino elgetos šokis, baisus disonansas “socialinėje harmonijoje”. O juk mažas lietuvis turėtų šliaužti, slinkti, slėptis šešėlyje. Tačiau jis dar neišmokęs to visos žemės elgetų šokio elementų.

(Vilnius, 1992)

AŠ SU TAIS

Aš su tais,
Kurie naktim dažnai neužmiega.
Aš su tais,
Kurie
Neramūs,
Vieniši ir liūdni.
Aš su tais,
Kurie kančioje gyvena,
Aš su tais,
Kurie, virš žemės pakilę
Ten, aukštumoj,
Nesuprasti.
Aš su tais,
Kurie viską praradę
Moka tikėt,
Džiaugtis, mylėt.
Aš su tais,
Kurie nenurimę, vis kyla.
Aš su tais,
Neramiais
Neramiais
Neramiais...
Aš su tais

V. NOREIKA

KĄ TĖVAMS DARYTI IR KO NEDARYTI, KAI VAIKAI ATSISKIRIA NUO BAŽNYČIOS

Šio straipsnio autorius Ber Chezzi yra žinomas JAV katalikų veikėjas, rašytojas ir paskaitininkas šeimos klausimais. Čia jis nagrinėja problemą, aktualią ir Vakaruose, būtent jaunų žmonių pasitraukimą iš Katalikų Bažnyčios. Vertė O. Mikailaitė.

Vienas didžiausių sielvartų tėvams — tai vaikų pasitraukimas, atitolimas nuo Bažnyčios. Taip įvykus — o šiais laikais tokia daugelio šeimų patirtis — tėvams dvigubas smūgis — patirtas skausmas ir kaltės jausmas.

Vaikams atsiskyrus nuo Bažnyčios, tėvai jaučiasi bejėgiai. Kaip jie besistengtų, rodos, padėtis negerėja. Maldavimas ir ginčai dar ją pablogina. Ar tėvai iš viso gali ką nors tokiu atveju padaryti?

Na, jeigu tėvai ieško kokio greito būdo vaikų apsisprendimui pakeisti, tuomet manau, kad atsakymas turi būti neigiamas. Nėra tokių greitai veikiančių vaistų, kurie panaikintų metų metus išgyventą maišatį, nuobodulį ar kitus sunkumus, paskatinusius sūnų ar dukterį pasitraukti iš Bažnyčios.

Antra vertus, yra ir teigiamas atsakymas: mes, tėvai, galime kai ką padaryti, vėl vaikus prijaukindami prie Katalikų Bažnyčios, jei turime pakankamai kantrybės ir susivaldymo laikytis teigiamos ir ilgalaikės taktikos.

Kas kaltas?

Tėvams būna kiek lengviau priimti vaiko apsisprendimo tikrovę, jei jie gali į tai žvelgti iš teisingos perspektyvos.

Pirmiausia tėvams nebūtina kaltinti save. „Jei tik būtume geriau juos išauklėję...” — sakome, bandydami nuvertinti savo geriausias pastangas. Tiesa, tėvų atsakomybė vaikams nurodyti kelią į tikėjimą Dievu ir Bažnyčia, bet tėvai neatsako už vaikų laisvą

apsisprendimą. Viešpats nori, kad kiekvienas laisvai pasirinktų jį sekti. Tėvai gali priversti vaikus prie gyvybės vandens, bet jie negali priversti to vandens gerti.

Antra, reikia suprasti, kad atsiskyrimas nuo Bažnyčios dar nereiškia, kad vaikas visiškai atsiskiria nuo Dievo. Sociologai tvirtina, jog nemažai atšalusių katalikų dar myli Dievą ir meldžiasi. Tikybos mokytojai taip pat sako, kad daugelis jaunų žmonių išgyvena tam tikrą tikėjimo krizę, kada jie išsi-veržia iš autoritetų įtakos, suabejoja įvairiais papročiais — visa tai yra dalis jų bandymo susirasti tikrą santykį su Dievu.

Daugelis nutolusiųjų grįžta prie Bažnyčios, išgyvenę visokias abejones ir galop apsisprendę už katalikų tikėjimą. Maždaug 42% katalikų (JAV statistika) kada nors savo gyvenime apleido Bažnyčią, bet daugumas sugrįžta.

Svarbu atminti ir tai, kad Dievas neapleidžia mūsų vaikų, nors jie ir apleidžia Bažnyčią. Viešpats renkasi sau sūnus ir dukteris, jis ilgisi ir mūsų vaikų. Kristus pasiliks šalia jų, nors jie ir kurį laiką paklajos; jis lauks tinkamo laiko jiems susigrąžinti.

Pašalinti kliūtis

Tėvai gali aktyviai stengtis vaikus laimėti Bažnyčiai, bet dažnai jiems teks daugiau su savimi dirbti, negu iš pradžių tikėjosi. Nemažas skaičius jaunų katalikų apleidžia Bažnyčią ne todėl, kad atmeta patį tikėjimą, bet dėl sunkumų šeimoje. Kartais

pasitaiko, kad sūnus ar duktė, nesugyvendami su tėvu ar motina, ar kuriuo kitu šeimos nariu, panaudoja tikėjamą kaip ginklą šeimyninėje kovoje. Pasitaiko, kad tėvai dar pablogina jau ir taip įtemptus santykius, per smarkiai reaguodami į vaikų sprendimą atsiskirti nuo Bažnyčios.

Vaikai lengviau atras kelią atgal į Bažnyčią, jei mes, tėvai, pašalinsime kliūtis. Dageiui tėvų tai reiškia stengtis pataisyti pašlijusius santykius tarp šeimos ir susvetimėjusių vaikų.

Štai čia keli pasiūlymai, ką tėvai gali padaryti, statydami tiltą vaikų grįžimui:

* Jei patys suklydote, prisiimti atsakomybę už netikusį elgesį ar apsideidimą ir prašyti atleidimo. Svarbu aiškiai prisipažinti, kur suklydai. Nelauk, kad vaikai tuojau pat į tai reaguos teigiamai.

* Elgtis taip, kad vaikai aiškiai pajustų, jog juos tebemyli. Tai nereiškia, kad reikia juos lepinti ar pataikauti. Paklausk savęs: kuo galiu parodyti meilę šiam klaidžiojančiam asmeniui? Kartais labiausiai mylintis elgesys yra nedaryti per didelio spaudimo, nekelti per didelių reikalavimų.

* Kad vaikai ir atsiskirtų nuo Bažnyčios, leisk jiems suprasti, kad dėl to jiems nebus užtrenktos durys į namus. Neišskirk jų iš šeimos gyvenimo. Jeigu jie būtų pasirinkę nepriimtina gyvenimo būdą, gali pareikšti, jog tokiam elgesiui nepritari, bet kad juos pačius tebemyli ir turi vilties, kad pasikeis. Kas atmetė savo vaikus, turėtų stengtis juos susigrąžinti. Pakvieskite juos sugrįžti į namus, laikykite atviras duris, nors jie iš pradžių į tai ir nereaguotų.

Nedaryti naujų klūčių

Daugumas vaikų, pasirinkusių iš Bažnyčios pasitraukti, gerai žino savo tėvų nusistatymą tuo klausimu, tad nereikia nuolatos to priminti. Galima, pasitaikius progai, aiškiai pasakyti, kad tai skaudu, bet vis viena mylime ir tikimės, kad jie į Bažnyčią ilgainiui

sugrįš. Tai pareiškus, geriau daugiau nebe kartoti.

* Nedidinkim kaltės jausmo (pvz., „Jeigu eitum į bažnyčią, matytum, kad tau geriau sektųsi...“ ir panašiai).

* Nesikiškim į vaikų gyvenimą. Nors seneliai ir labai norėtų, kad vaikaičiai būtų pakrikštyti, nėra gerai apie tai nuolat kalbėti. Geriau kurį laiką palaukti ir pavesti tuos vaikelius Dievo globai, negu rizikuoti aštrų konfliktą su tėvais.

Jei lieka krikščionys

Kartais vaikai apleidžia Katalikų Bažnyčią, bet neišsižada krikščionybės. Džiaukimės tuo. Kartu bandykime švelniai juos patraukti atgal prie Katalikų Bažnyčios. Pakvieskime drauge dalyvauti šv. Mišiose ar kitose pamaldose. Jei galima, drauge pasikalbėkime, kodėl jie neberanda dvasinio peno Katalikų Bažnyčioje.

Ištikimybė ir malda

Mūsų pačių pastovus apsisprendimas už Dievą ir Bažnyčią daug reiškia mūsų vaikams, nors jie to ir neparodytų. Jeigu nusivylimas vaikų nutolimu susilpnintų mūsų pačių tikėjimą, mūsų vaikus tas labai paveiktų. Atsiminkime, kad iš šios sielos dramos nereikia išstumti paties Dievo: nuolatos melsimės, kad vaikai sugrįžtų į Kristaus šeimą, kad atrastų kelią atgal į Katalikų Bažnyčią, savo dvasinius namus.

(“Caritas”, 1992, Nr. 4)

■ Lietuvos vyriausybė nusprendė grąžinti Vilniaus arkivyskupijos rūmus, tačiau iš jų neišsikrausto “Respublikos” dienraštis. Dabar net atvykusius garbingus svečius arkivyskupas turi siųsti į viešbutį, o ir pats arkivyskupas neturi reikiamų patalpų. Argi ir ateinančiais metais atvykusio Šv. Tėvo arkivyskupija neturės kur priimti?

■ Prof. Antano Maceinos archyvas A. Grinienė nugabeno iš Vokietijos į Lietuvą ir perdavė Švietimo ministerijai. Archyvai nugabenti į Mažvydo biblioteką.

VAIKYSTĖ ŠVIESA

ALDONA KAČERAUSKIENĖ

Kiekvienas ateiname iš vaikystės. O joje mus supusi artimųjų meilė tarsi šilti saulės spinduliai dar ilgai lydi gyvenime. Ir juo ilgiau gyvename, tuo brangesni darosi artimieji, kurie mus užaugino, iš kurių girdėjome išmintingus žodžius, matėme jų kasdieninius darbus, stebėjome elgesį su kitais šeimos nariais, kaimynais, net su pirmą kartą sutiktaisiais. Na tai kas, kad jų kaulai jau seniai dūla žemėje...

Labiausiai mylėjau ir dažnai prisimenu močiutę, tėvo motiną. Daug metų jau nebėra nei jos, nei mūsų senojo namo, o jame — jaukios virtuvės su duonkepe krosnimi, nedidukais langais, plūkta asla ir dideliu patogiu stalu, pasieniais stovinčiais suolais ir bene pačiu svarbiausiu baldu — močiutės lova. Ant jos sėdėdama, aš gavau pirmąsias tikėjimo pamokas, išgirdau ir įsiminiau gausybę pasakų, o ilgais žiemos vakarais, jau sugulus, klausydavau nesibaigiančių močiutės prisiminimų, siekiančių net baudžiatvės laikus. Kai pradėjau suvokti neišvengiamą kiekvieno žmogaus mirtį, dar labiau prisirišau prie močiutės. Man atrodė, kad, būdama šalia, pajėgsiu nutolinti tą lemtingąją valandą. Nors ant sienos ties lovos galvūgaliu kabėjo laimingos mirties kryželis, nors močiutė kas vakarą prieš eidama poilsio ilgai melsdavosi ir sakydavo nebijanti mirties, jutau pareigą būti šalia jos. Į daržų lapų, į mišką grybų ar uogų, į miestelių bažnyčion — vis kartu.

Močiutės gyvenimo varančioji jėga buvo Dievo meilė, kurią ji suprato kaip tarnavimą artimui.

Taip susiklostė, kad po karo daug žmonių nebeturėjo namų. Mano motinos seni tėvai taip pat buvo išvaryti iš savo sodybos. Joje apsigyveno skrebas, kuris bene kas

vakarą parėjęs girtas grasindavo juos nušausiąs. Paskutinius savo gyvenimo metus jie praleido mūsų šeimoje. Pirmasis pasiligojo senelis — apako, nedaug ką begalėjo valgyti, vis dažniau naktimis kartojo priepuoliai. Pirmutinė jo aimanas išgirdavo močiutę. Ji šalčiausią žiemos naktį keldavosi iš patalo, kurdavo ugnį, kaisdavo vandenį ir dėdavo kompresus, kurie bent šiek tiek apmalšindavo ligoniui skausmus. Močiutė iš rupių kvietinių miltų specialiai jam kepdavo “ragaišiuką”, bene vienintelį valgį, tinkamą senelio skrandžiui. Namiškiai itin greitai apsiprato su tokiu močiutės paslaugumu. Ji pasidarė vienintelė senelio slaugytoja. Tačiau jos pareigos vien senelio slaugymu neapsiribojo...

Per žiemą paauginusi broliuką, mama buvo varoma į laukų darbus kolūkyje. Niekas močiutės neklausė, ar ji sutinka saugoti mažą vaiką. Motina su patėviu išeidavo ir dirbdavo iki saulės laidos, namo parbėgdavo tik papiepti. Visiems buvo savaime aišku, kad močiutė niekur iš namų neišeis, taigi ir saugo mažylį.

Namuose senos moters rankų šaukdavosi ne tik kūdikis. Apie save primindavo išalkusios kiaulės, amžinai kudakuojančios vištos, už gero puskilometro pririšta karvė, avys. Visus šiuos darbus ji iš paskutiniųjų stengdavosi atlikti kiek galima geriau, nors jau buvo įpusėjusi aštuntą dešimtį. Metai negailestingai vis labiau lenkė į kuprą, įspraudė į rankas lazda, kuri padėdavo tvirtiau vaikščioti. Visada pilna optimizmo, vidinės pusiausvyros, giedrumo ji sukdavosi nesibaigiančiame namų ruošos verpete, kad tik mažiau darbų liktų kitiems, pavargusiems laukuose.

Abi labai laukdavome mano vasaros atostogų, kad galėtume triūsti kartu. Kiekvie-

Šv. Ignaco Lojolos jėzuitų pradinė mokykla Šiauliuose. Pirmojo skyriaus mokinės neša klasėn ką tik pašventintą kryžių.

lą monotonišką, vaikui sunkų darbą ji sugebėdavo palengvinti savo išmone. Su kaupu prikrauti burokų lapų karučiai būdavo nesunkūs, kai močiutė negalėdavo pavyti ant jų sėdinčio broliuko, o šis kvatodamas mojuodavo rankutėmis, tarsi varydamas greičiau bėgti “arkliuką”, tai yra mane. Jos globojamas mano brolis greitai išmoko ploti katutes, “virti košę” ir pamilo močiutę ne mažiau nei aš.

Buvau maloniai nustebinta, kai studijų metais bendrabutyje mane susirado senyva moteris, po daugelio metų grįžusi iš tolimos Argentinos. Su ašaromis akyse ji pasakojo apie jau mirusią močiutę, kuri ją, našlaitę merginą, besilaukiančią kūdikio, prieš keliasdešimt metų mokėjo įtikinti, kad dar ne viskas prarasta. Kai kaimas piktai ją plakė liežuviais, močiutė kuo galėdama šelpė gimdyvę, slaugė silpną jos naujagimį, kuris po kelių savačių mirė. “Jeigu ne babytė, nebūčiau radusi jėgų gyventi. Niekada jos neužmiršiu”, — baigė pasakoti nepažįstama moteris.

O kai kurie atvejai man šiandien kelia šypseną. Prisimenu, artinosi Velykos. Jau sutvarkėme namus, nušveitėme stalą, numazgojome palanges, pūpsojo švariai perkloti patalai. Patį vidurdienį mūsų taip gražiai atrodančios virtuvės slenkstį peržengė nepažįstama moteris ir be didelių įžangų pradėjo: “Sušelpkite padegėlę! Sušelpkite padegėlę!” Močiutė nutraukė nuo lovos švarutėlę paklodę ir atidavė nelaimingajai, o ši tokio dosnumo sujaudinta, matyt, bandė atsidėkoti: “Poniute, aš tau kortomis ‘pavaražysiu’, arba duok ranką, iš delno pabursiu”. Močiutė tik dabar pamatė čigonę ir perprato jos klastą. Būrimo buvo atsisakyta, o atvykėlė spruko per duris, išsinešdama, žinoma, ir dovaną.

Štai tekstas prisiminimų iš močiutės pasakojimų apie sunkų jos gyvenimą... Per dvidešimt penkerius metus caro rekrutuose praradęs sveikatą tėvas savo vienintelę šešiolikmetę dukterį skubėjo ištekinti už kone dvidešimt metų vyresnio žmogaus, kad tik būtų kam žemę dirbt. Ištekęs vienas paskui kitą pasipylė vaikai, iš jų du kartu dvynukai. “Grybaudama baugiai žiūrėdavau į audrų išverstus beržus, nes, senų žmonių pasakojimu, tiek išmirdavo gimdančių moterų, kiek rudenį audra išversdavo medžių. O gal po mėnesio kito ir mano vaikeliai liks našlaitėliais”, — pasakodavo savo prisiminimus močiutė. Paskui sekė vaikų ligos, mirtys. Iš didelio jų pulko užaugo tik penki, bet ir jiems

darėsi ankšta kelių hektarų žemės ūkelyje. Ūgtelėjusios dvi dukros išvažiavo į Ameriką. “Krauju liejosi širdis, žinojau, kad šitų savo vaikelių niekada jau nepamatysiu”, — ilgesingai kalbėdavo ji. Nusipirko tada močiutė “lomentorių” ir pati išmoko rašyti, nes “svetimo kaskart neprisiprašysi!” Dukterų laiškai iki pat gyvenimo pabaigos jai buvo nepaprastai brangūs. Saugojo juos, ilgesio valandomis bučiuodavo ir glausdavo prie savęs kaip gyvus.

Po kurio laiko vyriausias sūnus, kuriam bevaikis dėdė už kelių kaimų buvo palikęs žemės, susirgo džiova. Viską pametus, močiutė išvažiavo jo slaugyti. “Mirė ant mano rankų. Iškentėjau. Bet kai ta pačia liga susirgo tavo tėvas, galvojau neišlaikysiu — sustos širdis ir krisiu kartu su juo į juodą duobę. Iškentėjau. Daug, oi daug gali pakelti žmogus, vaikelį”, — kalbėdavo ji man.

Nelengvesnis gyvenimas buvo ir paskutiniaisiais metais. Motinos tėvų, mano senelių, atsikraustymas į mūsų šeimą sutapo su dideliu sunkmečiu, o ypač kaime. Iš žmonių buvo atimta žemė, gyvuliai, net padargai. Už darbą kolūkyje niekas nemokėjo, o už mūsų stalo kasdien sėdėdavo septyni žmonės. Mamai šovė į galvą mintis pasiųsti močiutę pas jos artimą giminaitį, tuometinį kolūkio pirminką, prašyti sklypelio žemės bulvėms pasisodinti. Mat ji atskirai buvo įstojusi į kolūkį, net savo karvę atidavusi. Labai nenoriai močiutė rengėsi į šią kelionę. Vis dėlto išėjo, žinoma, su manimi. Viešnagės pradžia, rodos, buvo sėkminga. Užsimezgė malonus pokalbis, o svarbiausia — radome namie ir patį viršiausiąjį, nors šis sėdėjo niūrus ir į mus mažai kreipė dėmesio. Mačiau, kaip močiutė ilgai nesiryžo prašnekti apie reikalą. Galiausiai, sukaupusi jėgas, kreipėsi į anūką: “Vaikeluk, gal pavylytum už tvoros savo žemėje pasisodinti nor penkias vageles bulvių”. Tačiau “vaikelukas”, piktai dėbtelėjęs į mus, sumurmėjo: “Žemė dabar visų. Vienam duosi penkias vagas, kitas dešimties užsinorės”. Ir išėjo į kitą kambarį. Po tokių žodžių pasidarė

nedrąsu ilgiau viešėti. Jaučiau, kaip sunkiai močiutė išgyveno savo nesėkmę, kaip jautėsi kalta prieš marčią, mano motiną. Tik sekmdienį, nukeliavusi į miestelį ir po pamaldų suklupusi ant sūnaus kapo, davė valių ašaroms.

Prabėgo daugiau kaip ketvirtis amžiaus nuo močiutės mirties. O aš ir šiandien jaučiu suskirdusias, bet nuostabiai švelnias jos rankas, mylintį žvilgsnį. Net ir labiausiai norėdama, negalėčiau paminėti nė vienos močiutės ydos. Ji mano akyse — idealus žmogus, iš kurio vis tebesimokau gyventi taip, kad šalia esančiam būtų gera. Vaikystės šviesa neišblėso.

Ir dažnai susimąstau: O kokią šviesą mes paliksime savo vaikams, anūkams?! Ką jie apie mus prisimins, kalbės ar rašys, kai būsime jau seniai baigę šios žemės kelią?

ATEIK IŠ NEBŪTIES

Ateik iš nebūties
Į mano būtį,
Atnešk šviesos
Ir šilumos truputį.
Ant kelių atsiklaupsiu
Kaip prieš savo dievą
Ir melsiu ją,
Kad vėlei neišnyktų.
Sukursim laužą
Iki dangaus,
Sušildysim pasauli
Ir patys ugnyje sudegsim.

V. Noreika

TIKYBOS DĖSTYMAS VAIKŲ DARŽELYJE

DAIVA KUZMICKAITĖ

Kaip dėstyti tikybą darželiuose? — neretai išgirsti nerimo kupiną katecheto klausimą. Tai rimta problema Lietuvoje. Katechetams labai sunku dirbti darželiuose: nėra mokymo programų, trūksta metodikos medžiagos, net ir vyskupijų katechetinių kabinetų paramos.

Tad nuo ko pradėti?

Pirmiausia ateinantis į darželį katechetas ar grupės auklėtoja turi žinoti, ar kiekvieno grupės vaiko tėvai sutinka, kad jų vaikams bus įvestos ir tikybos pamokėlės. Jei grupės auklėtojos ar jų padėjėjos bei kurio nors vaiko tėveliai būtų tam priešingi, kažin ar verta pradėti darbą neparuoštoje dirvoje, nes mažas vaikas tiki, kad visa, ką sako tėveliai, auklėtoja, yra tiesa. Žmogus per pirmuosius kūdikystės ir vaikystės metus gauna daugiau žinių nei per visą vėlesnį savo gyvenimą. Šią funkciją labiausiai atlieka šeima. Todėl, kad ir kokias geras intencijas turėtų katechetas, jis neturi jokios teisės griauti tėvų — pirmųjų vaiko mokytojų — autoriteto, pasėti mažųjų širdelėse nepasitikėjimą tėvais ar auklėtojais. Būtina jau vasarą šį klausimą suderinti su darželio vedėja, kad grupėje, kur bus dėstoma tikyba, nebūtų jokių prieštarų tikėjimui.

Tikybos, kaip ir kitų dalykų, vaikai išmoksta per veiklą. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pagrindinė veikla yra žaidimas. Jei šito neįsisąmoninsime ar “nesugebėsime per žaidimą, pasaką, dainelę vaikui pasakyti, kad Dievas yra gerasis visų ir tavo Tėvas ir kad mus visus myli”, bus beprasmiškas mūsų darbas. Kokią nuostatą suformuos darželyje katechetas, kokias žinias įdės vaikui į galvutę ir širdį, tą mažasis žmogutis kaip tikėjimo pamatą nešiosis visą savo gyvenimą. Todėl į

katekezę darželyje reikia žiūrėti taip pat atakingai, kaip ir mokykloje.

Kol dar nėra Lietuvos vyskupų konferencijos patvirtintos tikybos programos vaikų darželiams, katechetai dirba pagal laisvai susidarytą programą. O. Norušytė prieš karą išleistoje knygelėje “Motinos mokykloje” kalba apie ikimokyklinio amžiaus vaikų religinį auklėjimą. Tai puikūs patarimai tiek mamoms, tiek darželių auklėtojoms, katechetams. Autorė pataria religijos žinias vaikams perteikti pagal liturginių metų kalendorių. Jau nuo rudens auklėtoja gali pradėti pamokėlių ciklą apie Dievo sukurtą pasaulį. Darželiuose šis pokalbis gali labai natūraliai išsivystyti, nes 5 m. vaikai dažnai klausia: “Iš kur atsirado gėlė, vaikai, namai?” Pamokėles sukūrimo tema galima dalyti į dvi dalis: “Dievas sukūrė žmones (Dievas sukūrė mane, visus žmones, mes gyvename su Dievu amžinai, Dievas mane myli ir yra visada su mani, aš galiu kalbėtis su Dievu maldoje, aš dėkoju Dievui už visas jo dovanas). Lapkričio pradžioje auklėtoja su vaikais per tikybos pamokėles kalbasi apie Vėlines, Visų šventųjų šventę. Vyresniųjų grupėse su vaikais galima švęsti Vėlinių šventę pagal lietuvių liaudies ir krikščioniškas tradicijas: aplankyti kapus, uždegti žvakelių, padainuoti liaudies karinių istorinių dainų, pasėdėti ant vėlių suolelio, pasimelsti.

Gruodžio mėnuo skiriamas adventui ir Kalėdoms. Gruodžio ir sausio pamokėlių temos gali būti tokios: Jėzus yra mylimasis Dievo Sūnus (Dievas dovanojo mums Jėzų, mes laukiame Jėzaus atėjimo, Jėzus — mūsų draugas ir brolis, Jėzus moko mus mylėti Dievą ir žmones, Kalėdos — Jėzaus atėjimo

mas, Trys Karaliai). Tai palankiausias laikotarpis auklėtojos ir vaikų kūrybai. Grupės tikybos kampelyje auklėtoja pastato rarotų arba tris mažesnes ir vieną didesnę žvakę. Galima padaryti advento laiptelius, ant kiekvieno jų įtaisant po mažytę žvakutę, ir kasryt su vaikais uždegti po vieną iš eilės, paaiškinus, kad laukiame Jėzaus atėjimo, sukalbant maldele: „O Jėzau, Jėzuli, mes laukiame tavęs, ateik į mūsų širdes“ ar panašią. Vaikams auklėtoja papasakoja apie anksčiau buvusius rarotų šv. Mišias, paragina ir vaikus, kad jie su tėveliais bent kartą advente jose dalyvautų. Tolesnėse pamokėlėse pasidalyti įspūdžiais, ar matė rarotinę žvakę... Kalėdoms puošama eglutė arba šakelė. Puošti galima labai įvairiai: pačių vaikų pagamintais šiaudinukais, karpiniais, žaisliukais, Betliejaus prakartėlės vaizdeliais. Po eglutės arba kitoje tinkamoje vietoje paruošti prakartėlę. Tiek Kalėdų, tiek Trijų Karalių motyvais vaikai gali suvaidinti patys ar pasigaminti lėlių, šešėlių ar stalo teatrą, parodyti jį tėveliams, mažesniųjų darželinukų grupėse. Per Tris Karalius auklėtoja šventinta kreida pažymi grupės durų staktas, su vaikais išardama karalių vardus.

Vasario mėnesį iki gavėnios pradžios galima kalbėtis apie tai, kad Dievas dovanuoja mums šeimą (Dievas dovanuoja mums mūsų šeimą ir draugus).

Su gavėnia pradamas pamokėlių ciklas Jėzus — geriausias mūsų draugas, kuriame kalbama apie Pelenų dieną, gavėnios laikotarpį ir Jėzaus gyvenimą. Velykas — Jėzaus prisikėlimo šventę. Tikybos kampelyje pakabinamas paveikslas, vaizduojantis Jėzaus gundymą. Po sekmadienio auklėtoja primena vaikams sekmadienio Evangeliją. Kiekvieną savaitę pagal Evangelijos tematiką keičiamas paveikslėlis ir apie tai kalbama su vaikais. Verbų sekmadieniui vaikai pasidaro darželyje verbas, kalbėdamasi su vaikais per tikybos pamokėles auklėtoja įpina ir lietuvių liaudies Verbų sekmadienio tradicijas. Didžiąją savaitę kalbama apie tai, kad Bažnyčia šiomis

dienomis mena Jėzaus kančią. Auklėtoja stengiasi papasakoti smulkiau nedetalizuodama, atsižvelgdama į šio amžiaus vaikų jautrumą. Gavėnioje, o ypač Didžiosios savaitės metu, reikia su vaikais apsilankyti bažnyčioje. Velykų šventę taip pat reikia susieti su liaudies tradicijomis. O jai ruošiamasi iš anksto; gavėnios pradžioje pasėjama avižėlių, kurias sudaigus galima nunešti prie Jėzaus kapo, papuošti grupėje kabantį kryžių. Velykos — Jėzaus prisikėlimo ir visų tikinčiųjų, o ypač Jėzaus geriausių bičiulių — vaikų džiaugsmo šventė. Ją jaučia ir gamta: pavasaris — gamtos atbudimas. Ruošimasis Velykoms — džiaugsmingas vaikų darbas: tikrų ar iš popieriaus iškirptų margučių marginimas, programėlės ruošimas, kambario puošimas.

Gegužės mėnesį tikybos kampelyje pakabinamas Motinos Marijos paveikslas ar pastatoma statulėlė. Pradedamos gegužinės pamaldos: vaikai papuošia kampelį gėlėmis, auklėtoja papasakoja vaizdelių iš Marijos gyvenimo, lietuvių gegužinių pamaldų papročius, pamoko giesmelę apie Mariją, pvz., „O Marija Mylima“.

Vasarą galima ir toliau tęsti religinius pokalbius (apie Sekminių šventę, kaimo vaikų, piemenukų tradicijas), pagilinant išeitos medžiagos žinias.

Auklėtoja turi glaudžiai bendradarbiauti su vaikų tėveliais, kartais arba visuomet paruošdama ir jiems pamokėlių planėlį, užduotis.

Pamokėlių medžiagai perteikti tinka įvairūs būdai: pokalbis, pasakojimas, įvairių rūšių teatrai, vaidinimėliai, flaneliografas, skaidrės, muzikos įrašai. Priimtinausi grožinės literatūros žanrai: pasakos, dainelės, giesmės, eilėraštukai. Tinkamiausios maldeles — trumpos, eiliuotos vaikams suprantamos. Pageidautina, kad tikybos, kaip ir kitos pamokėlės, būtų kompleksinės: siejamos su muzikos, piešimo, gamtos ir kt. pamokėlėmis. Tikybos pamokėlių elementus galima įvesti ir į kitus dienos režimo punktus: rytmetinį pokalbį, žaidimų, laisvalaikį.

MINDAUGAS

IRENA RAŠČIUVIENĖ

“Mama, mano mama, mama mylima...” — užtrauki populiarios dainos priedainį, juokiesi, maivaisi, — kad ir aš pralinksmėčiau, nusišypsočiau, nebepykčiau, atleisčiau už kokią nors Tavo išdaigą. Kaipgi nepaklusi Tavo juokui? O kitąkart, žiūrėk, užsiropšti ant kelių, apkabini, prisiglaudi, lyg būtum mažukas, o ne toks jau paauglys. Tai gera Tave turėti, taip saugu su Tavimi. Užaugsi, būsimė laimingi... Bet ne visada pasakau tai, ne visada pasidžiaugiu. Tai pavargusi būnu, tai kitų įskaudinta, ko nors susirūpinus, apie nepabaigiamus darbus begalvojanti. Pasiimi knygą ir užsidarai savo kambarį. O, tas knygų pasaulis! Ten taip erdvi, dek nuotykių, tiek gerų, įdomių žmonių... Mūsų gyvenimas paprastas, kasdieniškas, kuklus. Kartais ir patys jį aptemdome. Tu nepriekaištai. Nereikalauji daug. Ilgai gyveni patirtais įspūdžiais: atostogomis prie jūros, kokia nors kelione, matytu spektakliu, susitikimais su draugais, gautu laišku. Iš mažučių džiaugsmų lipdai sau dieną — šventę: krepšinį, tenisą, futbolą pažaidi, paskui, žiūrėk, riedlente fėgūras vinguriuoji, tinklinio tinklą tempi, slėpynių eini, su šuneliu Pūke dūksti. O kaip vilioja kalvos Naujininkų pakrašty! Ten ir sūpynės, ant aukšto medžio pritvirtintos, ten pavasarį sula iš beržų teka, alyvų krūmai pražysta (vis man puokštę priskini), žiemą

slidės skriete skrieja, — tik laikykis! Sykį kurapkų būrelį aptinkate. Ir benamius šunis, kates pamaitinti reikia. Ir Burbiškių miške medinių skulptūrų takus išvaikščioti, nufotografuoti. Ir sąvartyne, pasirodo, įdomu: kiek detalių, medžio atraižų, kitokių berniokams praverčiančių dalykų ten aptinki.

O man vis atrodo, kad per daug laiko vėjais leidi. Priekaištaju: pasimokyti daugiau reikėtų, kuomet nors rimčiau užsiimti, namų ruošoj daugiau padėti, sode padirbėti ir t.t. Bet Tu moki taip įtaigiai pasiteisinti. Prisimeni, sakai sykį: “Kaip jums darbas, taip mums, vaikams, žaidimai. Jeigu dabar neprisižaisiu, neprisibėgiosiu, paskui graušiuosi”. Argi paneigsi tokį argumentą? Bėgiok, vaikeli, džiauakis... Juk žinau: Tu neisi į mokyklą pamokų neparuošęs, ir parduotuvėje vietoj manęs eilėje pastovėsi, ir dulkių siurbį įsijungęs, kambarius patvarkysi, prieš tai, tiesa, nepamirši pabambėti: “Oi nemėgstu šito darbo. Tik dėl Tavęs, mama...” Dar muzikos pasiklausysi. Televizorių įsijungsi ir žiūrėsi tai, ko gyvenime nematęs, nepatyręs, ko nespėsi patirti. Dažnai ir užmigs, nebaigęs žiūrėti filmo ar koncerto. Žadėsi, kad daugiau taip nebus, o kitą sykį ir vėl paliksi šviečiantį ekraną. Užumarša...

Patinka Tau gyvenimas. Nepriekaištai, kad ne vienas Tavo draugas ir daugiau turi,

Darželyje vaikai supažindinami su “Tėve mūsų”, “Sveika Marija” maldomis, meldžiasi prieš ir po valgio. Darželyje vaikai maldas kuria patys, ypač tinka trumpos padėkos maldelės.

Tikybės dėstymas ikimokyklinukams — privilegija, ir džiaugsmas, ir atsakomybė. Nuolat peržengdami darželio slenkstį, neišleiskime minties: “Jei nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į dangaus karalystę”. Tad eikime ne tik mokytis, bet ir mokytis, dalytis Kūrėjo džiaugsmu ir grožiu, spindinčiu iš mažųjų akelių.

(“Caritas”, 1992, Nr. 7)

Kun. St. Kazėnas atidaro Šiauliuose katal. pradinę mokyklą buvusiame rusų vaikų darželyje Šv. Ignaco bažnyčios sodyboje. 1992.IX.1.

ir daugiau mato. Nesistengi pasirodyti didesnis nei esi. Bet ir žeminamas nesileidi. Geriau — nelįsti ten, kur nesi laukiamas, neiti ten, kur nesi kviečiamas. Žinai, kam ir kur esi reikalingas. Tada Tavęs nesulaikys. Be Tavęs neapsieina krepšinio varžybos — ir žaisti, ir teisėjauti tenka. Tavęs reikia klasėje papokštauti, nuotaiką praskaidrinti, bepradedantį pykti mokytoją nuraminti. Tavęs reikia išdykėlių padegtai žolei gesinti: surinki vaikų būrelį ir leki. Tavęs reikia sesutei Justinai paguosti, nuraminti, kai ši jaučiasi mūsų nesuprasta. Tu — senelių užvadelis. Kai tik laisvesnis — ir skubi pas juos. Darbų ten nestinga. Tu ir daržą paravi, ir vištytėms grūdų paberį, ir bičių spiečių iš

obelies dūmį, ir miežius kūgin krauni, ir namą perdažai, parduotuvėn nuleki. “Jei nebūtų mamulės ir tėtulio, neturėčiau ką taip mylėti”, — dar visai mažas sakei. Vis laiškus jiems rašei, sveikatos linkėjai...

Reikalingas jautiesi Atgimimo mitinguose, prie Parlamento barikadų. Ir tą sausio 13-tosios naktį, su draugais nuo mūsų papsprukęs, pirmiau tankų atsidūrei prie Radijo ir televizijos pastato. Nežinojau, kur Tu, ieškojau, bijojau netekti. Grįžęs ne išsyk viską papasakojai.

O liepos mėnesį išdidus stovėjai karaliaus Mindaugo karūnavimo minėjime Medininkų pilies kieme. Ar ne pirmąkart toks svarbus jauteisi — toje Lietuvos Mindaugų

kolonoje? Net lankininkų varžybose išdrišai dalyvauti. Vis pasakojai apie tą šventę joje nebuvusiems. Paskui liūdėjai Medininkų muitinės aukų. Lyg į Tavo paties likimą pasikėsinę būtų.

Mylėjai pasaulį. Atsimenu, gal septynerių metų pipiras, užklausei: “Jei nebūtumei manęs pagimdžiusi, ar aš nebūčiau šio pasaulio pamatęs?” — “Ne” — atsakiau. Tu apkabinai mane ir prisiglaudei. Iš dėkingumo...

Ak, sūnau! Nebegaliu daugiau! Aš nebeturiu Tavęs... Nesaugus Tau buvo šis pasaulis. Nesaugus Tau buvo Dzūkijos plentas, abipus kurio tiek grožio, tiek svaigumo, tiek erdvės. Nesaugus saulėtas rugpjūčio 4-tosios vidurdienis, iki kurio taip linksmai dirbai senelių darže, o paskui dar norėjai atsisveikinti su Pirciuko ežerėliu, taip keistai ant kalvų tyvuliuojančiu, ir nuo tų kačpėdėlėmis kvepiančių aukštumėlių pamatyti toluoje išsyk ir kitus ežerus: Dusią, Metelį, Obeliją, o apačioje — Seirijų, savo mamos vaikystės miestelį, Tavo atostogų miestelį, kuris visiems rodėsi sveikiausias, jaukiausias, saugiausias.

Kitądien Tu būtumei grįžęs į Vilnių. O dar po poros dienų laukė kelionė į Sankt Peterburgą — mano dovana Tavo paskutinei moksleiviškai vasarai. Žinojom: kita vasara bus kupina rūpesčių. Daug egzaminų laukia. Ketinai rimtai padirbėti. Vienam Tavo rašinėlyje perskaičiau: “Kitais metais gal nepamatysiu, kaip prasikala žolė, išsiskleidžia lapai, kaip ateina pavasaris...”

Deja, deja...

Lyg pamišęs skriejo to mirtį nešusio automobilio vairuotojas. Nutrūko Tavo dienų tėkmė. Ten, kur toks aukštas dangus, kur viena prie kitos glaudžiasi kalvos bekepurės, kur miško juostos — lyg žali rėmai — tuos paveikslus įrėmina. “Rodos, tik šiemet pamatčiau, kaip čia viskas gražu!” — visai neseniai stebėjaisi. Nejaugi nuojauta vertė atidžiau įsižiūrėti? Nejaugi nuojauta vedžiojo ranką, kai paskutiniame literatūros rašiny taip gražiai pasakojai apie dievdirbio Dovinės iš K. Borutos “Medinių stebuklą”

mirtį, kokios už jokių pinigų neįpirksi, — po aukštu dangum, paukščiams čiulbant, medžiams ošiant... Lyg savo mirties peisažą regėjai...

Be skundų ir dejonų palikai mus. Tu nemėgai skųstis. Nekerštaudavai. Neišduodavai. Ir išėjai taip. Tik ašara akies kampu ty - didelė, skaidri — su paskutiniu atodūsiu išsprūdo. Ką tada pasakei mums?..

Liko neištarti patys svarbiausieji žodžiai. Ir pats jų nespėjai išgirsti.

Bet vis randu ant kapo kažkieno padėtą puokštelę, uždegtą žvakelę. Vis matau Tavo suolo draugo liūdnas akis. Sutinku paguodos ir gerumo kupinus kitų žvilgsnius. O sesutė rašinėliuose vis bando išsiaiškinti, kodėl tokia begalinė atsitiktinumo kaina, vis nori pasakyti, kad labai Tave mylėjo ir tebemyli. Tavo žodžiais mane guodžia: “Neverk, man labai negera, kai tu verki...”

...O aš negaliu sau atleisti, kad per mažai Tavimi džiaugiausi, kad ne viską dėl Tavęs padariau. Kodėl tik praradę suprantame, ką turėjome?..

Rodos, dažniau nei kitados skamba per radiją toji daina: “Mama, mano mama...” Gal tai sūnus ją siunčia? Gal jis žada: “Grįšiu, mama, pas Tave su pirmąja vyturio daina”? Laukiu. O laukdama mokausi geriau suprasti gyvuosius...

Vartau jo albumus, knygas, sąsiuvinius, įvairiomis progomis rašytus laiškus, sveikinimus, piešinėlius, — viską, ką lietė jo rankos. Paskui atsistoju prie lango, pro kurį jis taip mėgo žiūrėti, ir lyg jo akimis matau dangų, saulę, debesis, mėnulį, žvaigždes, žaidžiančius vaikus, slėnius, kalveles, kylančius ir besileidžiančius lėktuvus. Ir šią vasarą audros nulauztą medį, kurį Mindaugas taip mylėjo. Gražus tas pasaulis. Ir toks trapus. Toks neapgintas. Visai kaip žmogus...

“Norėčiau būti teisininkas”, — pratarė sykį Mindaugas. Žinau: jis būtų buvęs teisingas. Dabar teisingi turime būti mes. Ir už sūnų... Nepalik mūsų, Mindaugėli. Mokyk mus gyventi amžinybei...

ŽMOGAUS TEOLOGIJA (VI)

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS, MIC

12. *Grąžinti kūrybiškumą krikščioniškam žmogaus protui*

Dalykas, kurį mes čia norime svarstyti, yra tai, kad krikščioniškas protas turėtų vaidmenį gyvenime. Yra gyvenime daug sričių ir šakų, kuriose krikščioniškas protas galėtų labai sėkmingai pasireikšti. Naujaisiais amžiais įsivyravo filosofinė pažiūra, kuri mokė, kad žmogaus protas neturi veikiamosios kūrybinės galios. Taip aiškino vienas iš vadovaujančių nominalistinės filosofijos kūrėjų — Durandus. Pasak jo, žmogui nereikia veikiančio proto; reikia tik priimančio proto (plg. Kari Werner "Die nominalisierende Psychologie der Scholastik des spaeteren Mittelalters", Wien, 1882, 21-23 psl.).

Šis mokslas turėjo labai blogos įtakos geriems krikščionims. Pvz., šv. Jonui nuo Kryžiaus Dievo malonė yra labai veikli. Dievas jam siunčia daug apšvietimų. Jis net prieina prie netinkamos minties, kad Dievas yra viskas. Šv. Jonas niekur neužsimena apie savo reakciją į šį Dievo malonės veikimą.

Reikia sutikti, kad krikščioniškas protas nėra savyje neklaidingas. Kartais jis reiškiasi vienašališkai, tačiau ir tada jis turi krikščioniškumo. Paimkime, pvz., 12-to šimtmečio katarus, kurie reiškėsi Lombardijoje. Tai buvo gana gerai organizuota sekta, visiškai neturinti teisingo Dievo supratimo. Ji buvo persiėmusi dualistine filosofija, kuri mokė, kad yra du savaimingi būties kilmės principai: geras ir blogas, t.y. Dievas ir piktoji dvasia. Su šia klaidinga pažiūra į kovą stipriai išėjo šv. Domininko suorganizuota vienuolija, skatinama vyriausio Bažnyčios autoriteto. Tačiau ši sekta, vadovaujama savarankiško galvojimo, pradėjo kurti ligonines, kurios negalėjo nebūti krikščioniška artimo meilės apraiška.

Šv. Jonas nuo Kryžiaus savo poezijoje ir

svarstymuose neprieina ligi to, kad protiškumui svarstymu aptartų apreikštas tiesas ar Dievo malonės veikimą, kurį jis taip stipriai išgyvena. Tikinčio žmogaus siela yra tik klausančiojo būklėje (plg. E. Stein, "Science of the Cross", 188 psl.). Tai primena Durando mokslą, kad žmogaus siela yra tik tam, kad pažintų (K. Werner, 13 psl.). Jai pasilieka tik patirtinis pažinimas (ten pat, 27 psl.). Nenuostabu, kad šv. Jonui nuo Kryžiaus, kai nėra protinio Dievo malonės suvokimo, tai ir tikinčiojo sielos būklė yra tik tamsi naktis, poilsis ir tyla. Ir pats Jonas nesivaržo šią būklę laikyti prieblanda, nors joje yra išgyvenama didelė laimė.

Šv. Jonui nuo Kryžiaus Dievo veikimas žmogui yra labai subtili muzika, kuri yra be žodžių, nes žodžiai yra tik triukšmas. Nenuostabu, kad ši mistika yra išgyvenama ne kaip išsilaisvinimas, bet kaip pasidavimas Dievo malonės veikimui (E., Stein, 188 psl.).

Tačiau palaima, kurią šis mistikas patiria, yra tam tikra visuma. Ši mistika žmogų doriina: ji yra iš vidaus tarp savęs susijusi ir, pasak Jono, yra panaši į konkorežiją, kurio dalys yra tarp savęs stipriai sujungtos. Tai yra tam tikra gėlių puokštė (E. Stein, 189 psl.).

Dievo malonė šioje galvosenoje yra labai veikli, tačiau Jono nuo Kryžiaus raštuose nėra pėdsakų, kurie rodytų, kad kokia nors protin-ga kūrybinė iniciatyva yra kilusi iš šios mistikos. Jo krikščioniška mistika yra tik gavimas, bet ne protingas gautos palaimos išgyvenimas.

Kad šitokia mistika yra atsiradusi krikščioniškoje Vakarų kultūroje ir kad ja yra persiėmę ne tik katalikai mistikai, bet savitu būdu ir reformatai, tai, be abejo, už tai yra atsakinga nominalistinė filosofija, kuri atėmė žmogaus protui galimybę savo natūralia galia svarstyti apreikštas tiesas ir gautas Dievo

malonės dovanas. Šv. Jonas nuo Kryžiaus tokiu būdu pasidaro tam tikra prasme pasyvinės krikščionybės atstovas. Bet ir visas naujųjų amžių romantizmas yra tokios pat dvasios. Pagal nominalistinę filosofiją, protas neturi galios svarstyti esmės klausimus (K. Werner, 29 psl.) Tačiau nominalistinė galvosena yra labai palanki individualizmui. Durandus moko, kad žmogaus siela neturi kūrybinio pažinimo. Žmogui yra pasilikusi galimybė priimti išganyto teologiją (K. Werner, 31 psl.). Pagal šią galvosena, kūrybos galimybė žmogui yra pasilikusi, bet ta kūryba nėra protinė (K. Werner, 60 psl.). Praktiškai einant toliau, ši galvosena atmeta asmeninį žmogaus mąstymą. Pasak Durando, žmogaus protą veikia tik Dievas (t.p., 62 psl.).

Netenka stebėtis, kad žmogaus samprata tokiam mistikui kaip šv. Jonas nuo Kryžiaus pasidaro panaši į angelo. Žmogaus siela yra panaši įsimylėjusios būklei, iš kurios niekas jos negali išjudinti. Nenuostabu, kad toks žmogus dvasiškai nebegyvena pasaulyje. „Jis yra patenkintas dievybe tiek, kiek tai yra įmanoma šiame pasaulyje, ir nieko iš pasaulio nesitiki. Jo džiaugsmas yra toks didelis, kad yra panašus į okeaną“ (E. Stein, 192 psl.). Žmogus yra pasidavęs žavesiui.

Šitokią mistiką pasisavinęs žmogus, kaip savaimingas pasaulio individas, beveik išnyksta. Tačiau šiai realybei Jonas nuo Kr. uždaro kelią pasakymu, kad žmogaus siela iš to išgyvenimo nieko naujo negauna, o tik tai, ką ji jau turėjo, pasirodo nauja šviesa ir laime (t.p. 193 psl.). Sielai nelieta nieko kito kaip, tarsi mylimajai, iilsėtis mylimojo rankose. Tai šv. Jonas vadina asmenine tobulyste.

Nominalizmo filosofija yra labai plačiai užvaldžiusi Vakarų krikščionijos galvosena. „Kristaus sekimo“ autorius taip pat yra persiėmęs panašia dvasinio neveiklumo dvasia. Jis sako: „Jei tu moki tylėti ir kentėti, tu, be abejo, matysi Dievo pagalbą“ (II kn., 2 persk.). Ši Kristaus sekimo knyga yra turėjusi ir dar tebeturi didelės įtakos pamaldiems krikščionims, ne tik katalikams, bet ir protestantams.

Nusikreipimas nuo protingo apreikštų

tiesų svarstymo, kaip natūralaus žmogaus proto veikimo, yra labai būdinga tam dideliame Vakarų krikščionijos mąstytojui Paskaliui. Jis formaliai atsisako filosofijos religijoje (plg. Etienne Gilson „God and Philosophy“, Yale univ. Press, 1944, 144 psl.).

Kalbant apie protingos žmogaus veiklos reikšmę krikščionių gyvenime, vertas dėmesio yra Šv. Jono Apreiškimo knygos 5 perskyrimas. Ten visas Kristaus vaidmuo žmonijai yra aptariamasis atidarymu knygos, kuri ligi šiol buvo užantspauduota septyniais antspaudais. Visų dvasinių būtybių džiaugsmui tie antspaudai buvo nuimti, kurių pirmiau niekas negalėjo nuimti. Tai padarė Avinėlis.

Nėra abejonės, kad šiuo vardu knygos autorius nori aptarti tai, ką mes vadiname žmonijos atpirkimu. Bet įsižiūrėkime, ką ši simbolika sako žmogiško protingumo reikalu. Kas yra knyga, jei ne idėjų lobynas? Kad jis galėtų pasidaryti žmonių gyvenimo aktualija, reikia knygą išskaityti. Kristaus įvykdytas atpirkimas ir padaro tai, kad protinis-idėjinis žmonijos pajėgumas, kuris buvo uždarytas ir užantspauduotas, pasidarytų išskaitomas ir įgyvendinamas. Į žmonijos natūralų dvasinį pajėgumą dėl to reikia žiūrėti, kaip į tokią knygą, kuri gali būti atidaryta ir tokiu būdu tampa paskaitoma.

Gali kilti klausimas, kodėl čia taip kukliai aptariamasis Kristaus vaidmuo žmonijos išganyto darbe. Kristus čia yra tik knygos atidarytojas, o ne jos rašytojas. Jis tik išlaisvina tą idėjinį turinį, kurį vaizduoja knyga. Ir kai toliau įvairiais vaizdais parodoma, kas darosi žmonijoje po vieno ar kito antspaudų atidarymo, tai mes matome ne dangiškus vaizdus, bet nepaprastų nuotykių pilną žmonijos istoriją.

Taigi tos knygos turinys, kurią atidaro Kristus, yra protingumas, pasireiškęs veikla. Kadangi žmogus yra sukurtas kaip protingas veikėjas, tai visa veikla, kurią Kristus atidaro, yra protinga ir atsakinga žmonijos veikla. Dėl to atpirtos žmonijos jokių būdu negalima sutalpinti vien tik pasyviame krikščioniško tikėjimo priėmimo.

JAUNO KUNIGO PASIRYŽIMAI

JADVYGA VILČINSKAITĖ

Išsipildė pagaliau gražiausioji mano gyvenimo svajonė — tapau Dievo kunigas! Neapsakomas džiaugsmas nuo šiol užlieja širdį ir sielą!.. Tačiau besidžiaugdamas negaliu nė valandėlei užsimiršti, kokios nelengvos yra mano, kaip kunigo, pareigos, kokia nepaprastai didelė manoji atsakomybė. Juk aš turiu būti žmonėms antrasis Kristus! Jisai buvo pasaulio šviesa — panašia šviesa turiu spindėti ir aš. Aš turiu būti savo tikintiems gyvenimo saulė, kuri juos ir apšviestų, ir sušildytų, ir uždegtų. Kaipgi aš tai galėsiu įvykdyti?

Patekėjusi saulė pirmučiausiai apšviečia, išsklaido nakties tamsą. Lygiai taip turi daryti ir kunigas. O kaip daug tos tamsos šiuo metu žmonių sielose, kokiai daugybei net vadinamų pamaldžių katalikų tikėjimo dalykuose trūksta sąmoningumo! Taip yra todėl, kad iš mažens jie nėra gavę net paties būtiniausio religinio apšvietimo. Gerai patyriau, jog ne vienas vaikas eina Pirmosios išpažinties ir Komunijos labai menkai teišmanydamas, ką daro...

Užtat pirmas ir svarbiausias mano uždavinys bus rūpintis gera vaikų katekizacija. Nesistengti tiktai pristumti vaiką kuo greičiau prie sakramentų, o paruošti jį sąmoningam katalikiškam gyvenimui, mokyti taip, kad jis gerai suprastų ir visados atsimintų būtiną religijos tiesas bei doros reikalavimus. Nors dabar mokoma tikybos ir mokyklose, tačiau, mano įsitikinimu, pagrindinis ruošimas religiniam gyvenimui yra ir pasiliks vasaros katekizacija.

Neužtenka, žinoma, tik prikrauti vaikų galveles tikėjimo žinių. Visais galimais būdais aš juos turėsiu ir patraukti kuo arčiau gerojo Išganytojo. Aišku, visų labiausiai aš juos priartinsiu prie Jėzaus, kai pats stengsiuosi tapti vis labiau į jį panašus.

O kaip aš įžiebsiu savo tikinčiųjų suaugusių sielose Dievo ir žmonių meilę? Žinau, jog to nepasieksiu jokiais ugningais, ciceroniška iškalba pasižyminčiais pamokslais, jei šie žodžiai nebus patvirtinti mano paties gyvenimo pavyzdžiu. Žmonės turi matyti, jog visa tai, ką kunigas jiems kalba, jis ir pats uoliai vykdo savajame gyvenime.

Jeigu aš kalbėsiu apie artimo meilę, apie gerumą, jie turi būti tvirtai įsitikinę, jog aš kiekvienam patekusiam į vargą skubiai paduosiu pagalbos ranką, surasiu raminančių, paguodžiančių žodžių. Jeigu kalbėsiu apie maldingumą, jie turi matyti mane patį nuoširdžiai besimeldžiantį. Ir jeigu skatinsiu savo žmones prie blaivaus gyvenimo, jie turi žinoti, kad aš nevarioju nė lašelio svaigalų. Tiktai tada visi mano žodžiai, visi sakomi pamokslai galės būti tikrai veiksmingi. O jeigu mano darbai neatitiks žodžių, tie puikieji pamokslai gali žmones tik dar labiau atstumti nuo Dievo, dar labiau atšaldyti jų tikėjimą. Giliai atmintin įstrigo vienos katechetės papasakoti du įvykiai, gerai pailiustruojantys šitą tiesą. Vienas jų toksai:

— Tai buvo pokario metais, kada beveik nekursavo keleiviniai autobusai, todėl vykstiant į Kauną ir iš ten grįžtant, tekdavo gerokai pavargti. Vieną sykį grįždama iš Kauno, stabdau pravažiuojančias mašinas. Pro mane pralėkė užsikimšęs žmonėmis sunkvežimis ir stabtelėjo pasitaisyti. Pribėgus ėmiau prašyti vairuotoją, kad paimtų ir mane — gal kaip nors sutilpsim, bet jis griežčiausiai atsisakė. Tik štai girdžiu vieno keleivio balsą: “Vairuotojau, turėk širdį, nepalik nakčiai ant kelio jaunos mergaitės!” “Bet kurgi aš ją dėsiu?” — atkirto vairuotojas. Tuomet vyriškis nieko nesakęs, ėmė kraustytis iš sunkvežimio, kad užleistų man

Šv. Ignaco jėzuitų bažnyčios rektorius kun. Stasys Kazėnas, SJ, su pirmąja klase (trys lygiagretės klasės po 26 mokinius). Kasmet prisidės nauja katalikiškos pradinės mokyklos klasė.

savąją vietą. Vairuotojui pasidarė nejauku ir jis šūktelėjo: “Neišlipkit, paimsiu ją. Kaip nors dar labiau visi pasispauskit”. Įlipusi į mašiną, pro ašaras dėkodama savo geradariui, tik tada pažinau, jog tai kaimyninės parapijos klebonas... Jau teko girdėti ne vieną jo pamokslą, bet ypatingo įspūdžio tie pamokslai man nepadarydavo. O dabar, po šio nuotykių, kiekvienas jo žodis mane nepaprastai stipriai veikė. Net jeigu iki to laiko būčiau buvusi tikėjimui abejinga arba ir visiškai ateistė, tikriausiai atsiversčiau, pasidarydama giliai tikinti.

Ir štai kitas jos pasakotas įvykis:

— Kadangi mano katekizuojami vaiku-

čiai labai mėgsta gražius gyvenimo pavyzdžius ir iš jų daug pasimoko, panorėjau kur nors gauti knygą “Kitų pėdomis”. Sužinojusi, kad ją turi netolimos parapijos klebonas, nutariau prašyti, kad paskolintų. Tačiau, vos tik susitikusi jį užsiminiau apie tą knygą, jis trumpai sausai atsakė: “Šita knyga skirta kunigams, o ne tamstai”. “Bet gal ji skirta ir man, kadangi aš dirbu pavaduodama kunigą”, — norėjau pasakyti, tiktai nesusėjau — klebonas nuskubėjo. Lyg ir nieko čia neįvyko, bet po to kai tekdavo išgirsti jo pamokslą, jaučiau, jog nė vienas žodis man nekrinta į širdį, o atvirkščiai — bemaž tiktai erzina... Kiek besistengiau save įtikinti, jog jis nieko blogo nepadarys — tas nė kiek nepadėjo. “Kalbi,

DRAUGYSTĖS GEISMAS

ALGIRDAS PALIOKAS, SJ

Klausimas

Jau kuris Laikas kaip jaučiu vis stiprėjantį norą turėti draugą. Maniau, kad mada ar draugės mane traukia elgtis „kaip visi“. Dažnai save analizuoju, ir kuo toliau, tuo aiškiau, kad mano vidus šaukiasi draugo. Skaitau jūsų straipsnius, suprantu, kad dešimtokei dar per anksti eiti į draugystės pasaulį. Tėvai sako ir jūs rašote, kad ten slypi ne vienas pavojus. O man atrodo,

kad vyresnieji, kaip ir visada, perdeda ir be reikalo nuogaustauja. Nors mes, jauni, ir neturime tiek žinių ir gyvenimo patirties, bet mūsų protas ne prastesnis negu jų. Tiesa, kai kam draugystė liūdnai baigiasi, nes kur nors, matyt, klydo. O aš esu tikra, kad man taip neatsitiks. Tai kodėl tada be reikalo baimintis ir nuolat slopinti norą draugauti? Ir kodėl suaugusiems atrodo, jog draugystė yra kažkas bloga? Aš įsivaizduoju draugystę kaip bendravimą pasikalbant ir kartu pasiivaikščiojant ar lankant kultūrinius renginius, be jokių glamonių ir bučinių. Tačiau aš noriu suprasti ir tą suaugusiųjų neigiamą požiūrį į per ankstyvas draugystes. Todėl laikiu kompetentingo paaiškinimo, kas yra draugystė? Kodėl aš jaučiu vis didėjančią troškimą draugauti? Kodėl mano draugės tiesiog pamišę dėl to?

Tavo klausimai neeiliniai — tai bene pagrindinė jaunimo problema. Todėl dera ne tik gerai į ją įsigilinti, bet ir pažvelgti į ją krikščionišku žvilgsniu.

Sulaukus nuostabaus pražydytos jaunystės amžiaus, pajuntamos kažkokios „požeminės“ srovės, nešančios vaikystėje dar nepažintomis kryptimis. Kartu atsiranda vidinis nerimas ir pretenzijos suaugusiųjų požiūriams, įsisvajojimas ir gyvi vaizduotės polėkiai, potraukis į draugystę,

kunige, bet tau žmonių sielos visai mažai terūpi” — lįsdavo į galvą įkyri mintis.

Šitie pavyzdžiai dar tvirčiau mane įtikino, jog kunigai veda sielas į Dievą ne iškalbingais žodžiais, o gerumo darbais, šventu nepriekaištingu savuoju gyvenimu.

Dar gerokai anksčiau man kildavo klausimas: Kodėl kai kurie kunigai apaštalavimą, religinį ir dorovinį žmonių ugdymą, įžiūri vien tiktai pamokslų sakyme? Jų nuostata, matyt, yra tokia: „Ne jūsų reikalas kaip mes elgiamės, jūs tiktai turite klausyti, ką mes sakome“. Deja, nors labai gaila, bet gyvenime vyksta atvirkščiai: žmonės daugiau žiūri į tai, kaip kunigas elgiasi, ir net visai nenori klausyti kunigo pamokymų, jeigu jis pats pagal tuos pamokymus negyvena. Tegul ir pri-

valo tikintieji klausytis pamokslų kaip paties Dievo balso, tačiau jie nėra už tai kalti, jeigu ne kiekvieno kunigo žodis jiems yra įtaigus, ne kiekvieno žodis juos išganingai paveikia.

Jeigu žmonės darosi šalti, abejingi tikėjimui, taip įvyksta dažniausiai tik todėl, kad prigęsta jų parapijos saulė — atšąla jų sielų vadovas kunigas...

Padaryk, gerasis Viešpatie, kad tapčiau savo tikintiesiems negęstančiąja saule, kuri juos ne tiktai apšviestų, bet draug ir uždegtų juose galingą Tautos meilės ugnį. Stiprink mane kiekvienam žingsny savąja malone, neleisdamas nė valandėlei užsimiršti Tavųjų žodžių: „Taip tešviečia jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje“. (Mt 5,16).

meilę. Daugelio šių srovių priežastis yra pasąmonė, kuri dažnai užvaldo dvasią. Pasąmonę savo ruožtu kryptingai veikia lytiniai hormonai, kurie kartu su krauju patenka į smegenų ląsteles, kur daro savo darbą. Pradėjus vartoti, kiekvienas vaistas veikia organizmą daug stipriau negu vėliau. Lygiai ir lytiniai hormonai, kuriuos organizmas pradeda intensyviai gaminti brendimo metu, keičia metus gana akivaizdžiai veikia žmogaus fiziologiją, sukeldami brendimui būdingus kūno ir psichikos pokyčius. Dažnai protas nepajėgia susitvarkyti su šių paslaptinių jėgų veikimu ir jų neapvaldo. Todėl tokio amžiaus žmonėms ir reikalinga pagalba iš šalies: suaugusiųjų patarimai ir net draudimai. Be to, ypač mergaitės, nejučia jokio lytinio potraukio arba jis būna labai neaiškus ir jų mintys esti tokios tyros, todėl nieko stebėtina, kad draugystėje jos nemato jokių pavojų. Paprasčiausiai joms nėra į galvą neateina, kad draugaujant gali prabusti ir suklestėti seksualinis bendravimas. Čia vėl slypi pavojus: paprastai mergaitė nepajunta, kada prasidėjo kūniškas-seksualus bendravimas, o dar vėliau, jau praregėjus, vėl pavojus — nebegali sustoti. Ir vėl meilės žemėje istorija papildoma dar viena skaudžia drama...

Suaugusieji yra nusistatę ne prieš draugystę, o paprasčiausiai nori apsaugoti nuo lytinio potraukio pažadinimo ir piktnaudžiavimo juo. Juk niekas nedraudžia draugystės tarp tos pačios lyties jaunuolių, jei tik bendravimo partneriai yra geri. Fiziologiniu požiūriu draugystė tampa tuo mažiau pavojinga doriai, kuo daugiau laiko praėjo nuo hormoninių audrų pradžios. Po kelerių metų, kai organizmas apsipranta su padidėjusiu hormonų kiekiu, kartu ir protas išsilaisvina iš pasąmonės diktato, be to, ir žmogus jau visapusiškai subręsta. Tada ir draugystę paprastai liaujamasi drausti.

Brendimas pažadina dvi didžiules jėgas, sukuria žmoguje du polius: meilės (draugystės) ieškojimą ir seksualumą. Meilės ieškojimas paprastai išjudina visą žmogaus psichiką ir jo dvasines jėgas. Seksualumas — tai grynai kūno pojūčių pasaulis, apimantis ir mintis apie tai bei tos rūšies vaizduotės sukurtus vaizdinius. Palankioms sąlygoms esant, pirmasis išsivysto į dvasinę, antrasis į kūnišką meilę. Gyvybės žemėje pratęsimo potraukis lyg ugnis, užsiliepsnojusi lytiškumo prabudimu, veda į tą patį tikslą, nesvarbu, kuris polius vyrautų. Tik vienu atveju po-

ra imituotų gyvulių pasaulį, o kitu — dieviškos kūrybos aktą. Tarp abiejų polių yra begalė variantų, kurių vieną nesąmoningai, pagal savo tikėjimo ir doros lygį, pasirenka konkreti pora. Tačiau yra ir idealusis, Dievo skirtasis variantas, kuris toli prašoka realiai pasirinktąjį. Tik tobulų asmenybių santuoka sukuria visiškai laimingą šeimyninį gyvenimą.

Naujo žmogaus kūrimo akte dalyvauja abiejų polių jėgos. Aiškiai matyti žmogaus struktūroje veikiantis vienuomenės dėsnių, tvirtai suvienijantis, atėjus laikui, dvasinę ir kūnišką meilę. Abiejų polių jėgos kyla iš to paties šaltinio — brendimo pabudinto lytiškumo. Tegu meilės ieškojimas bus apipintas gražiausiais poezijos posmais ir kilniausių svajonių lydimas, o vis dėlto jis kyla iš lytiškumo ir veda į jo realizavimą. Tai jokių būdu nemenkina gražiausių žmogaus dvasios polėkių. Čia susiduriame su mums labai neįprastu reiškiniu, kai kūno veiksmai pažadina poezijos, gėrio, grožio ir tyros meilės ieškojimo dvasią. Kiekvienas kilnios dvasios žmogus jaučia ir suvokia, ką lytiškumas yra padaręs žmogui ir žmonijai. Todėl savaime kyla bjaurėjimasis tuo ir to niekinimas. Tačiau jaunimui diegdami tokį nusistatymą, dar neišgelbėsime jo nuo piktnaudžiavimo lytiškumu. Dievas pasakė pirmiesiems tėvams: „Veiskitės ir dauginkitės“. Dievo nurodyti veiksmai visada yra kilnūs ir šventi. Daugiau apsaugos nuo seksualumo prasiveržimų ugdymas savyje kilnaus ir švento požiūrio į šventus, Dievo duotus dalykus, prie kurių be Dievo leidimo (santuokos) nėra prisiliesti nevalia.

Kas atsitinka, jei žmogus pasirenka išimtinai dvasinį polių? Tuo jis nieko neatmeta, o priešingai — pasirenka aukščiausią meilę žemėje. Jei apsisprendimas būna toks stiprus ir besąlygiškas, kad visas žmogus ir net visos jo ląstelės veržtės veržiasi į Dievą, tuomet žmogaus seksualumas tampa kuru dvasinės meilės ugniai, kurioje jis pats visiškai sudega. Tuomet kūnas visiškai paklūsta dvasiai. O meilė Dievui ir žmogui išauga iki aukščiausio dydžio.

Porno bei sekso renginių ir lektūros skatinama dalis jaunimo pasirenka priešingą polių. Jie atsiduoda seksualinio potraukio tenkinimui, vėliau pereidami prie iškrypėliškų formų, žinoma, visur ieškodami laimės ir niekur jos neradami. Nusiųsė seksu, griebiasi narkotikų, bet niekur neranda to, ko tikėjosi. Argi galima žmogaus dva-

sią pasotinti kūno malonumais?! Kartkartėmis jie pajus kankinanti meilės ilgesį, bet mylėti jau nebepajėgdami ims dar didesnę blogio dozę, kad tą blykstelėjusi gėrio spindulį ir sąžinės maudulį vėl ilgam nuslopintų. Gal kuris iš jų, prisiminęs vaikystės Dievą ir ramią sąžinės palaimą, išdrįs prisipažinti jo atstovui: “Paleistuvavau visais galimais būdais”, bet iš kur ims jėgų pakilęs nekristi?

Dievas savitai rūpinasi kiekvienu žmogaus gyvenimo tarpsniu. Brendimo laikotarpiui (mokyklos metams) jo paruošta ir prigimtyje įrašyta nuostabi dviejų polių — meilės ieškojimo ir seksualumo atskyrimo dovana. Tuo metu draugystės ieškojimas išskleidžia sparnus. Mergaitė be galo trokšta patikti ir todėl rūpestingiausiai prižiūri savo išorę, stengiasi pataisyti bet koki trūkumą, išgyvena dėl to, kas neištaisoma. Ji pasiryžusi bet kokiai kosmetinei operacijai. Šios srities specialistai gauna gausybę laiškų, kuriuose skamba ta pati gaida: “Viską iškęsiu, viską atiduosiu, kad tik...” Doriškai sveikos prigimties mergaitė paprastai nejaučia savyje jokio seksualumo. Įsimylėjimai, pirmoji meilė ir visos meilės ieškojimo kelias paprastai praeinamas nepažadinant kūno. Tik daug vėliau, širdį palietus tikrajai meilei, prasideda abiejų polių suartėjimas, kartais vėluodamas ir tik po santuokos prabundantis.

Berniukų lytiškumo sritis iš esmės kitokia. Dėl fiziologinių ir anatominų ypatumų jaunuolių lytiškumo samprata greitai tampa ryški ir aiški. Hormonų antplūdis pažadina vaizduotę ir susidomėjimą dar nepažinta sritimi. Ne tik jaunuolių, bet ir berniukų kalbos labai dažnai nukrypsta į lytinę sritį. Daug “žinantys” pasakoja anekdotus ir gana iškreiptai perteikia informaciją apie šią sritį. Pažadinta vaizduotė ragina daugiau pamatyti, sužinoti, patirti. Tik stiprus tikėjimas ir dažna išpažintis padeda nugalėti užterštos vaizduotės žadinamus potraukius.

Tačiau ir jaunuolio turimas antrasis polių jau prabudęs. Todėl jis vaizduoja vyresnį, seka ir pamėgdžioja, jo manymu, ryšias asmenybes, įsimyli, o jei dar negali, suvaidina. Net vos juntamas meilės dvelktelėjimas sumažina seksualinio poliaus įtaką ir galią, o meilė šiame amžiuje kūniškumą lyg ištirpdo savyje. Tai šio amžiaus privallumas.

Šiuo laikotarpiu gana ryškūs artėjimo, atstūmimo bei slėpimosi reiškiniai. Tai, žiūrėk,

aiškiai parodo norą bendrauti, tai lyg nusigręžia, tai vėl iš naujo artėja ir neretai viskas labai slepiama. Visa tai talentingai pavaizdavo Turgenevas apsakyme “Pirmoji meilė”. Jo herojų pirmieji meilės blyksniai toli toli nuo bet kokio seksualumo. Sunku net įsivaizduoti, ką padaro mokyklinio amžiaus jaunimui porno bei sekso produkcija. Be kitų lemtingai žalingų veiksmų, ji atima iš jaunimo meilės rytmečio vaisių tyrumą ir seksualizuodama psichiką išrauna kilnios dvasinės meilės galimybių šaknis.

Nors meilės troškimas ir seksualumas kyla iš to paties šaltinio, bet jaunystėje jie dažniausiai yra toli vienas nuo kito. Jaunystėje dominuojantis seksualumas yra liūdnos ateities prognozės ženklas. O normalus meilės ieškojimas lyg išplėšia jaunimą iš materialaus pasaulio ir perkelia į dvasingumo sferas. Tuo laiku išryškėja viena iš svarbiausių žmogaus dvasios reikmių — poreikis idealizuoti meilės objektą. Ir nesvarbu, kad aplinkiniai pajauks mylinčiųjų aklumą, nes jų akimis, ant pjedestalo pastatytas iš to paties žemės molio meilės objektas iš žmogaus virto dievybe. Niekio šventvagiško čia nėra. Šie išgyvenimai būdingi meilės rytmečiui, kada nematytomis spalvomis sušvinta visas pasaulis. Realistas tarsteltų: “Pajuto endomorfino pirmąsias porcijas ir išėjo į lankas”. Tačiau žmogui reikia ir poezijos, ir muzikos, ir jaunystėje meilės rytmečio, kuris pažadina dvasioje begalybės ilgesį. Visa, kas gera, traukia žmogų kiek įmanoma ilgiau pasilikti surastame gėryje. Kai ką tuomet apima vylinga donžuanizmo pagunda. Donžuanas ieško vien tik nuostabių meilės rytmečio išgyvenimų. Išgėręs meilės rytmečio nektarą, jis be jokio gailesčio palieka tą meilės žiedą ir skrenda prie kito. Jį taip pat traukia begalybė, bet sugriautų gyvenimų savaime jau prakeikta begalybė. Tas nepasotinamas geismas vers jį ieškoti vis naujų ir naujų aukų. Tačiau apsistoti prie vieno meilės žiedo ir eiti toliau, į meilės dieną, neleis jo išpuoselėtas ir jį galutinai apsėdęs egoizmas. Juk tikra meilė — tai auka, tai atsižadėjimas savęs, tai priešingybė savimeilei ir egoizmui. Imti ir nieko neduoti, geisti ir užkariauti, pasinaudoti ir nusigręžti — toks šio dvasios debilo devizas, pasmerkęs ir jį pražudęs.

Jaunystei duotas dvasingumo troškimas pažadina draugystės ir meilės ieškojimą, iš kurio kyla idealizavimo reikmė. Todėl suprantama, kodėl šie ieškojimai ir pirmosios patirtys seksualumo

nepripažįsta. Draugystėje veikianti meilės potekstė sukelia idealizavimą, kuris visa, kas kūniška, laiko gėdinga ir žema.

Kadangi yra skirtingos lytys, lyties prasmę ir sudaro trauka tarp jų, t.y. meilės ieškojimas, sąlygojantis žmonijos gyvavimą. Potraukis į priešingą lytį vystosi žmogaus dvasioje, o seksualumas yra jo išraiška žmogaus kūne. Kadangi kūnas yra sielos įrankis ar, kitaip sakant, sielos dalis ir jokių būdu ne atvirkščiai, tai seksualumas turėtų išreikšti vien dvasios potraukius. Vienokia yra dvasios trauka, kitokia kūno. Seksualumas yra instrumentas, dvasia — kūrinio atlikėjas. Ir nelaimė žmogui, jei instrumentas pavergia atlikėją!

Vienas iš psichologijos teiginių tvirtina, jog gilūs jausmai ar išgyvenimai pasireiškia ir dvasioje, ir kūne. Pvz., pykčio banga sukelia dvasios įtampą, agresiją ir kūne sukelia širdies ritmo, balso, veido spalvos ir kitus pokyčius. Iš pavyzdžio aišku, kad čia negalioja pakeičiamumo dėsnis. Į vidinius poveikius atsako visas žmogus. Kūnas pakeisti dvasios ir dvasia — kūno tokiais atvejais negali, todėl reaguoja abu. Kilnios dvasios jaunuoliai stengiasi visomis jėgomis užslopinti dėl kokių nors priežasčių kilusius seksualinius pojūčius. Kartą vienas klierikas po pamaldų klausia antrąjį:

— Kodėl maldos metu tu buvai taip suspaudęs rankas, kad jos nuo įtampos nukrypdydavo tai į vieną, tai į kitą pusę ir visas buvai be galo įsitęsęs, ir dar momentais griežei dantimis?

— Kovoju su pagunda, — atsakė antrasis.

Puiku, kovoti su pagundomis tikrai reikia, tiktai šis metodas nėra pats geriausias ir veiksmingiausias. Vien tik taip kovojant, ne visada pasiseks ilgam išsilaisvinti iš pagundų. Ką bedaryti

tuomet, jei ir tai nepadės, juk ne visada bus galimybė, pvz., pavaikščioti ant rankų ar kitokių būdu priversti kūną klausyti. Psichologai pasisako prieš tokią kovą, nes kūno užslopinimą lydi ir tam tikras dvasios slopinimas ir kas svarbiausia — seksualinė energija niekur nedingsta, slopinama ji nepereina į kitą energijos rūšį. Visa nueina į pasąmonę kaip nuslopintas troškimas, kuris vėliau ir vėl iškildamas iš pasąmonės reikalaus jį patenkinti. Žodžiu, ramybės nebus. Tačiau išeitis yra: **seksualinę energiją galima paversti kita energijos forma**. Seksualinė energija sudega dirbant fizinį darbą ar sportuojant, bet taip, kad išpiltų devyni prakaitai. Nevedę žmonijos genijai rodo, kad kūryba — net ne fizinis krūvis — sugerdavo visą — ir dvasinę, ir fiziologinę energiją. Tai įmanoma kiekvienam, jei tik jis savo veiklą, darbą ar mokslą paverčia tikra kūryba.

Taigi jaunystė tuo ir nuostabi, kad kalbamieji du poliai gali būti toli vienas nuo kito, kol įvyks visiškas — tiek dvasinis, tiek fiziologinis subrendimas. Šie poliai turi vystytis lygiagrečiai, vienas kitą praturtindami, bet ne pakeisdami, ir viskas turi vykti nepažeidžiant Dievo tvarkos.

Norintiems pratęsti šią temą ir geriau suprasti meilę, siūlau V. Solovjovo knygutę „Meilės prasmė“. Tai vienintelis genialus pasaulio literatūros kūrinys, nagrinėjantis skirtingų lyčių meilę kaip veiksnį, lemiantį žmonijos kultūros veidą. Ieškant meilės prasmės, lyčių tarpusavio santykiai aprašomi ne tokie, kokie yra, bet kokie turi būti. Pateikiami kriterijai, kas meilėje normalu ir kas ne. Knygutė išleista praėjusių metų pabaigoje 10.000 tiražu.

(“Caritas”, 1992, Nr. 5-6)

■ Ispanijoje civilinio karo metu komunistų ir jų talkininkų sušaudytus 122 kunigus popiežius paskelbė palaimintaisiais. Pamoksle popiežius pažymėjo, kad tuo jis nori pagerbti visus, kentėjusius gulaguose, kalėjimuose, koncentracijos stovyklose.

■ Vakarų Afrikoje, Liberijoje, penkios seselės vienuolės, dirbusios misijose, spalio pabaigoje buvo sukilėlių nužudytos. Jos visos kilusios iš pietinės Illinois dalies. Tos kankinės buvo Kristaus kraujo vienuolijos narės. Jos slaugė ligonius ir dirbo mokyklose. Numatant pavojų, joms buvo patarta palikti kraštą, tačiau jos pasiliko globoti našlaičius ir atlikti kitus artimo meilės darbus.

■ Pažaislyje rugsėjo 19 d. vysk. S. Tamkevičius atšventino bažnyčią ir Šv. Kazimiero seserų vienuolyno patalpas. Čia numatytas dvasinės atgaivos centras — uždaros rekolekcijos, globojant seselėms.

Paruošė Gediminas Vakarīs

DZŪKIOJE UŽDERĖJO GRYBAI

Po karštos ir sausos vasaros, palijus rudens lietui, Dzūkijos miškuose lyg iš gausybės rago pasipylė grybai. Daugelis vietos gyventojų nuo ryto iki vakaro duodasi po miškus, nes retas kuris uždirba tiek, kad pragyventų. Nemažai žmonių į Dzūkijos miškus suvažiuoja ir iš apylinkinių miestų.

Kartu su grybais ėmė dygti ir įvairios firmos, superkančios miškų gėrybes. Iš supirkimo vietų grybai vežami į Vokietijos konservų įmones. Kelionė ilga, todėl įmonės pasiekia tik apie 60% surinktų grybų, tinkamų konservuoti. Dzūkijos miškai, atrodo, vokiečius patenkina grybų gausa ir kainomis. Voveraičių superkama 1-3 tonas kasdien. Už kilogramą mokama 8-10 Vokietijos markių. Už baravykų kg 1-5 mk. Dzūkui tai nemaži pinigai. Užsidirba nors duonai. (Lietuvos aidas)

SPALIO 12 D. LIETUVOJE PIRMAS SNIEGAS

Spalio 11 d. dar griaudė, o 12 d. rytą daug kur Rytų Lietuvoje iškrito pirmasis sniegas, jį atpūtė virš Norvegijos susiformavęs ciklonas, kuris paskui save patraukė ir šaltą žvartų orą.

Spalį saulės spinduliavimo balansas jau yra neigiamas. Diena po dienos ilgėja naktys ir greitai vėsta. Šiltos bobų vasaros jau sunku tikėtis.

Lietuvoje kas dešimt metų 3-4 kartus spalio mėnuo būna šaltas. 1956 m. spalio mėn. naktimis

buvo 9-15, o rytiniuose rajonuose 16-20 laipsnių C. šalčio. Šaltas buvo ir 1976 m. spalīs. Istorijos šaltiniai liudija, kad 1459, 1496, 1513 metais žiema prasidėjo nuo šv. Mykolo (rugšėjo 29), o 1928, 1939, 1941 metų žiemos — nuo šv. Martyno (lapkričio 11 d.).

Šis ankstyvas gausus ir šlapias sniegas pridarė daug rūpesčių ryšininkams. Daug kur nutrauktos telefono bei elektros linijos, išversti stulpai. Ypatingai nukentėjo Utenos, Vilniaus, Panevėžio ir Kauno apylinkės.

Per parą Dūkšte iškrito 15 cm sniego. Vilniuje buvo balta kaip žiemą. Dar žaliuojantys krūmai prilenkti prie žemės, nulaužytos šakos, kai kur neišlaikę svorio išvirto medžiai. Labiausiai nukentėjo keturios apylinkės — Kaišiadorių, Anykščių, Ukmergės ir Širvintų. (Lietuvos aidas)

RINKLIAVA ĮVAŽIUOJANT Į VILNIAUS SENAMIESTĮ

Nemažai Europos miestų rinkliavą daro jau seniai, o vilniečiai kelio ženklus, perspėjančius apie mokamą įvažiavimą į senamiestį, pamatė tik spalio mėnesį. Pinigų rinkimo vietos įrengtos Islandijos, Rusų, Subačiaus, Arklių ir Trakų gatvėse. Senamiesčio gyventojai ir turintieji senamiestyje garažus, mokės penkis kartus mažiau. Rinkliava nebus imama iš specialios paskirties automobilių — ugniagesių, policijos, greitosios medicinos pagalbos, invalidų, avarinės tarnybos. (Lietuvos aidas)

KANKINIMŲ MUZIEJUS SAUGUMO RŪSIUOSE

Gedimino prospekte, šalia buvusių KGB rūmų centrinio įėjimo, stovi memorialinis akmuo su užrašu — “Šiuose rūmuose, pastatytuose 1890 metais apygardos teismui, per visas okupacijas veikė kankinimų įstaigos — teismas ir prokuratūra, gestapas, KGB. Čia buvo planuojamas gyventojų genocidas, kalinami, tardomi ir žudomi Lietuvos valstybės piliečiai”. Čia bus rodoma ir saugoma kankinimų Lietuvoje tyrimo centro surinkta medžiaga ir dokumentai apie bolševizmo ir nacizmo okupacinių režimų aukas. (Lietuvos aidas)

PIRMASIS 1940 METAIS KOMUNISTŲ AREŠTUOTAS KUNIGAS

Kunigas Stanislovas Rimkus, baigęs Telšių kunigų seminariją, buvo paskirtas į vieną žymiausių Žemaitijos parapijų — Kražius. Čia kunigaudamas pradėjo leisti iliustruotą žurnalą „Kražių aidai“. Rašė straipsnius į „Tiesos kelią“, „Draugiją“, „Žemaičių prietelį“.

Buvusi kunigo mokinė kražietė N. prisimena: „Kunigas Rimkus puikiai sakydavo neilgus, ugningus pamokslus. Dažnai parklupdydavo visą bažnyčią ant kelių. Labiausiai mus žavėjo kunigo energija, jo neblėstantis užsidegimas, linksmumas, paprastumas ir nuoširdumas. Kražiuose kun. Rimkus yra nepaprastai daug nuveikęs. Apdovano-tas puikiais organizaciniais sugebėjimais, jis Kražių gyvenime padarė tiesiog revoliucinį per-versmą. Būrė žmones į katalikiškas organizacijas, stengėsi palaikyti santykius su įvairiausių pažiūrų žmonėmis. Rengė šventes, kongresus, gegužines, dažnai pakviesdavo žymių svečių“.

Atėjo 1940 metų priverstinio balsavimo die-na. Kiekvieno balsuojančio pase dedamas antspaudas — „Liaudies seimui balsavo“. Kas nėjo balsuoti, kieno pasai liko be antspaudų, tas pateko į liaudies priešų sąrašus. Tarp jų buvo ir kun. S. Rimkaus pavardė.

Kražietė N. prisimena: „Gyvenimas kaskart darėsi tamsesnis ir baisesnis. Žodis „išvežė“ tada skambėjo beveik kasdien kaip gedulingas varpas. Vieną rytą bažnyčioje nepasirodė ir kun. Rimkus. Išvežė... žinia juodu aidu perplaukė per Kražius. Žmonės kalbėjo apie išdaviką..

Praslinkus 10 mėnesių nuo arešto, prasidėjus karui 1941 birželio 22 d. 5 val. 50 min. dviem sunkvežimiais kun. S. Rimkus su kitais kaliniais iš Raseinių kalėjimo buvo išvežtas į Panevėžio geležinkelio stotį ir įgrūstas į vagoną. 1941 m. rugsėjo 30 d. suimtuosius uždarė į Petropavlovsko kalėjimą ir numarino badu.

Kun. S. Rimkus žuvo, būdamas labai jaunas. Tačiau jo gyvenimo auka nedingo kartu su mirtimi — ji ir šiandien tebeneša palaimą mūsų tautai.

Pranašiški ir prasmingi žodžiai, kuriuos kun. Stanislovas pasirinko devizu primicijų proga: „Matykite, kad aš ne tik sau vargau, bet visiems, kurie ieško tiesos“ (Ekl. 24,47).

Kražiuose per šv. Roko atlaidus buvo pagerbtas kun. Stanislovo Rimkaus atminimas. (Lietuvos aidas)

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

ATSAKYMAI Į KLAUSIMUS

Alinė ar aludė?

Abu daiktavardžiai yra sudaryti su priesagomis iš žodžio *alus* ir reiškia „alaus parduotuvė“. Darybinės reikšmės požiūriu jie yra vietų pavadinimai.

Bendrinėje lietuvių kalboje yra per dvidešimt priesagų, su kuriomis daromi vietų pavadinimai. Daugiausia šios rūšies pavadinimų yra priesagų *-ynas* (*alksnynas, avietynas, bitynas*), *-ynė* (*pempynė, smiltynė, usnyne*), *-ykla* (*čiuožykla, kirpykla, skaitykla*) ir *-uma* (*plokštuma, sausuma, nemuma*) vediniai. Prie daresnių priklauso ir priesaga *-inė*. Viena šios priesagos vedinių grupė reiškia indus ar kitus kam nors laikyti skirtus daiktus: *cukrinė, peleninė, rašalinė, pini-ginė, švininė, tabakinė*, kita — tam tikras patalpas: *arbatinė, bulvinė, ligoninė, malkinė, pieninė, plytinė, vaistinė*. Pastarajai grupei priklauso ir *alinė*.

Daiktavardis *aludė* yra sudarytas su priesaga *-udė*. Šios priesagos vediniai labai reti — žinomesni yra tik *aludė* ir *peludė*.

Taigi ir *alinė*, ir *aludė* yra geri, taisyklingos darybos vietų pavadinimai, tik *alinė* yra gajesnė ir stumia iš vartosenos žodį *aludė*. (*Albertas Ružė*)

■ Vilniuje katalikų mokytojų sąjunga steigia katalikišką gimnaziją. Šiam tikslui atiduoti augustinjonų vienuolyno namai.

Kaip vartoti žodžius *kiekis* ir *skaičius*

Žodis *kiekis* turi reikšmes “skaičius, dydis, daugis” (DLKŽ 303) ir paprastai vartojamas su neskaičiuojamaisiais daiktavardžiais, pvz.: *Nustatyti cukraus kiekį kraujyje*. Kartais *kiekis* gali būti vartojamas ir su skaičiuojamaisiais daiktavardžiais, bet tik tuo atveju, kai reikia pasakyti ne skaičių, o daugį, pvz.: *Vandens tankis dar priklauso nuo jame ištirpusių druskų kiekio* (žr. dar Rosinas A. Yra ir taisytinų dalykų, Mūsų kalba. 1981. Nr. 2. P. 10). Junginys *druskų kiekis* čia reiškia ne druskų pavadinimų sumą, o druskų daugį, matuojamą miligramais, gramais ir t.t. Tas pat pasakytina, pavyzdžiui, apie junginį *gaminų kiekis*, kuris gali būti matuojamas kilogramais, centneriais, tonomis, kvadratiniais ar kubiniais metrais. Priešingai, *gaminų skaičius* reiškia jų pavadinimų skaičių. Todėl vartotini abu junginiai, tik būtina nepainioti jų reikšmių, kurias lemia situacija. Tačiau dažnai žodis *kiekis* iš viso nereikalingas, pvz.: *Studentai gauna nemažus kiekius (=nemaža, daug) informacijos; Firma “Būstas” pirkė dideli kiekį (=daug, nemažai) statybinių medžiagų; Priimtos valytojos penkių pensininkų kiekį (=Priimtos penkios valytojos pensininkės)* ir t.t.

Žodis *skaičius* paprastai be apribojimų vartojamas su skaičiuojamaisiais daiktavardžiais, pvz.: *Mažėja studentų skaičius; Padidėjo gyventojų skaičius* ir t.t., ir žymi ne daugį, o elementų tam tikrą poaibį ar aibę. (Albertas Rosinas)

Kada vartotina *virykla*, kada *viryklei*

Daiktavardžiai *virykla* ir *viryklė* yra sudaryti iš veiksmažodžio *virti* būtojo kartinio laiko kamieno *vir-ė* su skirtingomis priesagomis ir reiškia ne visai tą patį.

Virykla yra priesagos *-ykla* vedinys ir paprastai vartojamas dviem reikšmėmis: “1. virimo įmonė; 2. virimo patalpa”. Pirmuoju požiūriu *virykla* yra vietos pavadinimas. Su šia priesaga vietų pavadinimai, padaryti iš veiksmažodžių,

bendrinėje lietuvių kalboje yra labai įprasti, pvz.: *darykla, kasykla, mokykla, raugykla, skalbykla, šaudykla, verpykla*.

Virykla kartais pavartojama ir reikšme “verdama krosnis ar šiaip koks virimo prietaisas”. Darybiškai trečiaja reikšme pavartota *virykla* jau priklauso įrankių pavadinimams. Tačiau bendrinėje kalboje įrankių pavadinimai su priesaga *-ykla* nedaromi. Tam reikalui vartojama priesaga *-yklė*, pvz.: *barstyklė, mėtyklė, pustyklė, rodyklė, taupyklė*. Čia šliejasi ir *viryklė* “verdama krosnis ar šiaip koks virimo prietaisas”. *Virykle* yra vadinama ir elektrinė spiralė vandeniui kaitinti.

Taigi, kai norime nurodyti virimo vietą (pirmosios dvi reikšmės), sakykime *virykla*, o kai galvoje turime prietaisą (trečioji reikšmė), vartokime *viryklė*. (Albertas Ružė)

Lietuvos dienraščių kalba

“Gimtosios kalbos” vyr. redaktorius kalbininkas Aldonas Pupkis, šio žurnalo Nr. 8-9 rašo apie Vilniaus dienraščių kalbą. Tuos dienraščius jis taip įvertina: “Paskaityt po kelis Vilniaus dienraščių numerius, greitai patirsime, kad pagal kalbos gerumą dėl pirmos vietos šiuo metu varžosi ‘Respublika’ ir ‘Tiesa’. ‘Tiesos’ kalba gyvesnė ir stilingesnė, joje mažiau netaisyklingų dalykų. Tik trečiojoje vietoje, kur kas atsilikęs nuo anų dviejų, būtų ‘Lietuvos aidas’. Dėl paskutinės vietos atkakliai grumiasi ‘Lietuvos rytas’ ir ‘Vakarinės naujienos’. Pirmasis niekada nebuvo labai pavyzdingas, nors apie jo kalbą rašyta ne kartą ir ne viename kalbos praktikos leidinyje. ‘Vakarinės naujienos’ ne taip seniai ėjusios pasibaisėtinos kalbos, visiškai nepaisiusios kalbininkų nuolatinių taisyčių ir graudenumų, dabar yra kiek pasitempusios, bet, deja, tik tiek, kad gali pralenkti nebent ‘Vilniaus laikraštį’.

Tad visiems šiems Vilniaus dienraščiams būtina gerinti savo kalbą. Šiuo atžvilgiu iškyla kelios problemos. Iš jų svarbiausios būtų šios: nelietuviškų pavardžių rašyba, žodžių kėlimas ir visuotinai pripažintų kalbos normų pažeidimai”

Daržovės – milžinai

Sunku suprasti, dėl ko žmonės taip vaikosi rekordų. Vieni kopia į aukščiausias kalnų viršūnes, kiti plaustu plaukia per vandenyną, tretieji augina milžiniškus kopūstus.

Maždaug prieš metus viename Anglijos miestelyje buvo suruoštas didžiausios daržovės konkursas. Ko gi ten nebuvo — mažo automobilio dydžio moliūgas, ir pusantrą metro skersmens kopūstas, ir agurkas, kurį žmogus vos ne vos galėjo apžergti. Moliūgui pakelti prireikė net keliamojo krano. Įdomu ir tai, kad svarbiausia konkurso sąlyga — jokios chemijos, viskas turi būti valgoma.

Naftos išsiliejo pasekmės

Ar iš tikrųjų išsiliejęsi nafta pražūtinga jūrai? Amerikiečių ekologams šis klausimas kilo visai netikėtai. JAV nacionalinės vandenynų ir atmosferos tyrimų valdybos specialistai, atlikę analizes, padarė netikėtą išvadą, jog pastangos pašalinti milžinišką naftos dėmę prie Aliaskos krantų, atsiradusią dėl didžiulio tanklaivio avarijos, padarė daugiau žalos negu naudos. Jūrai valyti buvo naudojamos sintetinės skalbimo medžiagos, karštas vanduo ir daugelis kitų priemonių. Visa tai išžudė jūros fauną ir florą. O tose vietose, kur naftos pašalinti nespėta, ekologinės sistemos beveik atsikūrė.

Smarkiai naikinami drambliai

Afrikos drambliai daugiausia buvo žudomi dėl ilčių, o ne tokie gausūs jų giminaičiai iš Azijos iki šiol naikinami dėl odos. Britų aplinkos apsaugos specialistai praneša, jog kone visose turistų aptarnaujančiose Tailando krautuvėse nele-

galiai prekaujama dirbiniais iš dramblio odos, o Birmoje kiekvieną savaitę užmušama iki 50 dramblių. Per kelerius metus vietinės populiacijos gali nebelikti. Dabar Birmoje tebetikę tik 5 tūkstančiai dramblių, o iš viso azijinių dramblių tėra ne daugiau kaip 27 tūkstančiai. O susirūpinimą keliančių afrikinių dramblių populiaciją dabar sudaro apie 600 tūkstančių individų.

Mažiausias diktofonas

Japonų firma “Sony” gamina patį mažiausią diktofoną. Jis sveria tik 120 gramų, turi du greičius — 1,2 ir 2,4 cm/sek. Mikrokasetėje telpa valandos ar dviejų įrašas. Beje, diktofone įmontuotas ir baterijų iškrovos indikatorius.

Kas valandą išnyksta viena rūšis

Prieš 20 metų Žemėje kasdien išnykdavo po vieną gyvūnų rūšį. Dabar, kaip nurodo Pasaulinis gyvosios gamtos fondas, viena rūšis išnyksta per vieną valandą. Svarbiausia to priežastis — atogrąžų miškų naikinimas, kuris vyksta greičiau nei buvo numatyta. Štai visi pirmykščiai miškai Filipinuose ir 90% miškų Madagaskare jau visai sunaikinti arba nyksta. Taip rašo JAV leidžiamas žurnalas “International Wildlife”.

■ Kaišiadorių vyskupo Juozapo Kuktos mirties 50 m. sukaktis iškilmingai paminėta jo gimtinėje parapijoje — Kurkliuose. Po pamaldų velionio gimtinėje — Trakiniuose pašventintas jo atminimui kryžius.

■ 1992 m. suėjo 350 m. nuo dienos, kai, sulaukęs 69 m. amžiaus, mirė Galilėjus, kuris laikydamasis kaunauninko Kopeminko pasaulėvaizdžio jau drąsiai skelbė, kad ne visi dangaus kūnai juda besisukdami apie vietoje stovinčią žemę, o astronominiai judesiai yra kitokie. Tada tai nesiderino su ano laiko gamtamokslio atstovais, ir Galilėjus susilaukė ano laiko Bažnyčios atstovų smerkimo. Dabar popiežius Jonas Paulius II Popiežiškos mokslo akademijos posėdyje spalio 31 d. pareiškė, kad Galilėjaus smerkimas buvo nesupratimas ir Galilėjų rehabilitavo, įvertindamas jo pasitarnavimą mokslui.

■ Korėjoje yra daugiau kaip 42 milijonai gyventojų. Katalikų yra pustrčio milijono (apie 60%), bet į parlamentą išrinktas aukštesnis procentas — net 47 katalikai. Jie sudaro 15% visų parlamento narių.

Jaunas kunigas, eidamas per miestelio aikštę, pamatė žaidžiančius berniukus ir nutarė išbandyti jų išsiauklėjimą. Priėjęs prie jų, sako:

— Kuris iš jūsų geriausiai atsakys į mano klausimą, gaus litą.

Berniukai labai susidomėjo, o kunigas ir klausia pirmąjį:

— Ką tu labiausiai myli?

— Mamytę, — atsako berniukas.

— O tu? — klausia antrąjį.

— Tėvelį.

Pagaliau klausia trečiąjį:

— Na, o tu?

— Aš labiausiai myliu Jėzų Kristų.

Kunigas, patenkintas atsakymu, jam padavė litą, bet dar paklausė, koks jo vardas ir pavardė.

— Icik Peisakovičius, — ramiai atsakė berniukas.

Viena pasitirinti ponis suruošė pas save didelį priėmimą, į kurį sukvietė daug žmonių. Viena jos draugė išprovokavo šeimninę padainuoti porą dainų programos metu. Pirmoji daina buvo apie žemaičių senovę. Ponia traukė iš visų jėgų. Baigdama pamatė, kad vienas vidutinio amžiaus žmogus pradėjo verkti. Ponia, nieko nelaukdama, žengė prie jo ir paklausė:

— Tamsta tikrai būsite žemaitis, ar ne?

— Ne, ponis, aš esu muzikos profesorius, — pro ašaras atsakė ponas.

Mažas berniukas skaito knygą su paveikslėliais ir klausia tėvą:

— Kas čia yra?

— Tai liūtas.

— Ar tu, tėveli, liūto bijai?

— Ne, — atsako tėvas.

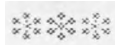
— O kas čia? — toliau klausia vaikas.

— Tai dramblys.

— O ar tu bijai dramblio?

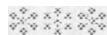
— Ne.

— Tai tu, tėveli, bijaisi tik mamos. Ar ne?

— Pauliuk, ką ten tu skaitai apie vaikų auklėjimą?

— Niekio, mamyte, aš tik norėjau pasitikrinti, ar esu gerai auklėjamas.

— Tėte, tėte, ateik. Julytė laikraštį kramto.

Tėvas atbėga uždušęs. Pasiziūri ir sako:

— O, ne taip blogai. Maniau, kad šios dienos laikraštis...

■ Įvairiose Lietuvos vietovėse atstatomos arba naujai statomos bažnyčios bei koplyčios. Statoma nauja šventovė Akmenynuose, Marijampolės rajone; Kučiūnuose, Lazdijų rajone. Alytuje statoma didelė moderni šventovė. Dabar Alytuje yra apie 80.000 žmonių. Bažnyčių ten stato saleziečiai. Iš Brazilijos yra atvykęs ir Alytuje apsigyvenęs energingas kunigas Pr. Gavėnas, salezietis. Didelė bažnyčia statoma Aleksote, o Kryžiuose ir prie Dusios ežero Meteliuose statomos koplyčios. Atstatoma Pažerų šventovė.

■ Lietuvoje išeina arti 20 erotinio ir pornografinio pobūdžio periodinių leidinių. Vyskupų konferencija prašė nepatvirtinti tuos leidinius tvarkančių nuostatų, kurie paliktų daug laisvės pornografijai.

■ Lenkijoje pertvarkytos vyskupijos, siekiant, kad vyskupijos plotas nepašoktų 10.000 kv. kilometrų, o gyventojų nebūtų daugiau kaip milijonas. Dabar Lenkijoje bus 40 vyskupijų ir 13 bažnytinių provincijų.

■ Frankfurto prie Maino aerouoste kapejonas ne tik laiko Mišias, kartais su keliais pravažiuojančiais kunigais, bet ir klauso išpažinčių, krikštija ir tuokia keleivius.

■ Tarptautinė ekumeninė jaunimo stovykla Girėnuose, suorganizuota tėvų pranciškonų, sutraukė daugiau kaip 500 jaunuolių iš Rusijos, Kazachstano, Prancūzijos ir kitų vietų. Vadovavo kun. A. Kungys, OFM.

■ Lietuvos šeši jaunuoliai, priklausą evangelizacijos sąjūdžiui, baigė specialius kursus ir atliko praktiką, pasiryžę Lietuvoje vesti kursus ir rekolekcijas, ruošiant jaunimą šv. Tėvo atsilankymui.

■ Brazilijos mieste Campos de Jordao rugsėjo pabaigoje įvyko Tarptautinės katalikų spaudos unijos suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie 600 katalikų žurnalistų iš viso pasaulio. Lietuvai atstovavo „Naujojo židinio“, „Apžvalgos“ ir „Lietuvos aidas“ bendradarbis Egidijus Bareikis. Jo paskaita apie besikeičiančią Europos struktūrą buvo apdovanota premija.

■ Izraelis pagerbė kataliką diplomata Guelfo Zamboni, 95 m., kuris, išduodamas netikrus pasus, išgelbėjo apie 280 Graikijos žydų nacių siautėjimo metu.

■ Lietuvoje antikvarinių kūrinių varžytinių „Viktorija“ lapkričio 14 d. Muzikinio teatro rūmuose trečdalis pajamų perduota Prisikėlimo bažnyčios atstatymo fondui.

■ Vilkaviškio katedros sienos jau baigiamos statyti. Karo metu apdaužytos Sintautų bažnyčios atnaujinimas sėkmingai organizuojamas.

■ Kaune, Fredoje, rugs. 22 d. atšventinta Šv. Elzbieta seserų kongregacijos koplyčia.

■ Lietuvoje rugs. 21-25 dienomis viešėjo Vokietijos vyskupų konferencijos delegacija: Miuncheno arkivyskupijos mokyklų referentas prel. Emst Blokl ir Bažnyčios švietimo centro Bonoje bendradarbis dr. Hans-Willi Winden. Jie aplankė

Vilniaus, Kauno, Marijampolės katechetinius centrus. Katekizacijos reikalais tarėsi su arkiv. A. Bačkiu. Paliko daug vertingos katechetinės medžiagos.

■ Tarptautinis kongresas tema „Šeima, gyvybė, sveikata“ įvyko Kaune, Vytauto Didžiojo universiteto salėje. Jį suorganizavo „Caritas“ federacijos šeimos centras. Buvo svarstomi gyvybės išsaugojimo klausimai.

■ Panevėžio vyskupijoje praeitą vasarą buvo suorganizuota ateitininkų keliaujanti stovykla. Stovyklautojai aplankė skulpt. Zikaro tėviškę, meldėsi ateitininkų himno autoriaus kun. Žalvarnio pastatytoje bažnyčioje, prisijungus vokiečių katalikų jaunimo grupei, vyko į Zikaro muziejų. Paliukų kaime aplankė G. Žemkalnio-Landsbergio buveinę, aplankė Niurkonių koplyčią, pastatytą žuvusiems 1831 m. sukilėliams pagerbti. Pumpėnuose buvo vakarinės šv. Mišios, aukojamos vokiečių katalikų kunigo, keliausio su jų jaunimu, koncelebruojant su Panevėžio ateitininkų dvasios vadovu kun. R. Gudeliu, SJ. Vakarą praleido pas kun. A. Lipniūno jauniausią seserį Jankauskienę. Aplankė kun. A. Lipniūno tėviškę namus. Čia dar yra išlikęs kryžius, pastatytas kun. Lipniūno prosenelių. Aplankė Mitkų sodybą, kur mirė knygnešys J. Bielinis. Prie jo kapo buvo aukotos šv. Mišios. Aplankė K. Bizausko kryžių, pasiekė Dovydų kaimą, kur gimė ir augo J. Lindė-Dobilas. Čia yra jo tėvų kapai ir atminimo lenta. Pakeliui kunigai savo kalbomis jaunimui įnešė daug dvasinio įkvėpimo.

■ Iš Lietuvos atvykusi, baigė Vasario 16 gimnaziją Gabrielė Žaidytė ir, gavusi brandos atestatą, pasiryžo Eichstato universitete studijuoti istoriją ir teologiją, o po to grįžti į Lietuvą.

■ Lietuvos ateitininkų stovyklose praeitą vasarą talkininkavo iš šiapus Atlanto nuvykusios: A. Aleksonytė, B. Bublienė, ses. Margarita, L. Mockutė, K. Motekaitis, R. Račkauskaitė, M. Bublytė, Marius, Rima ir Audrius Polikaičiai, N. Tijūnelytė, K. Duchavičius, V. Vygantaitė.

■ Lietuvių religinė šalpa iš Niujorko į Lietuvą išsiuntė 12,5 tonų konteinerį su visokiausiais reikmenimis inkstams gydyti. Tai buvo Dialysis, Inc., firmos dovana. Šios firmos prezidentas yra Steve Livanavage — lietuvis Levanavičius iš Žemaitijos.

Juoz. Pr.

Laiškų lietuviams” konkursas

Šiam 34-ajam “Laiškų lietuviams” konkursui pasiūlytos keturios temos: 1. Atlaidumas, 2. Į ką kreipti dėmesį kuriant šeimą, 3. Kaip sucementuoti šeimą, kad nesuirty, 4. Dabartinio mūsų jaunimo charakteristika.

Bus dvi konkursantų grupės: 1. Suaugusieji, 2. Jaunimas. Jaunimo grupei priklauso moksleiviai ir studentai. Baigusieji aukštąjį mokslą arba sukūrusieji šeimą, nežiūrint jų amžiaus, priklauso suaugusiųjų grupei. Jaunimas turi pažymėti, kad rašinys skiriamas jaunimo grupei. Jei nebus pažymėta, rašinį dėsime į suaugusiųjų grupę, kur bus griežtesni reikalavimai.

Suaugusiųjų rašiniai turi būti maždaug 4-9 mašinėlė rašytų puslapių, o jaunimo — bent 2-3 mašinėlė rašytų puslapių, bet gali būti ir ilgesni. Pasirašoma slapyvardžiu, o tikroji pavardė, adresas ir telefonas įdedama į atskirą vokelį, kuris užlipdomas ir įdedamas į voką kartu su straipsniu. Ant vokelio užrašomas tik slapyvardis. Rašiniai turi pasiekti redakciją iki 1993 metų kovo mėn. 1 dienos. Vėliau atsiųstieji nebus priimami į konkursą.

Tad jau laikas rašyti ir siųsti redakcijai. Premijoms turime apie pusantro tūkstančio dolerių. Premijų skaičių ir didumą nuspręs konkurso vertinimo komisija, kuri bus pasikelbta vėliau.

Nuoširdi padėka “Laiškų lietuviams” rėmėjams

Po 20 dol. aukojo: M. Ostrauskas, L. Bajorūnas, S. Pusvaškis.

Po 15 dol. aukojo: E. Ališauskienė, A. Januška, J. Petronis.

Po 10 dol. aukojo: Kun. J. Kluonius, S. Rudys, S. Jakubonis, J. Astas, J. Adomaitis, I. Nausėdas, M.

Vencus, J. Plečkaitis, kun. I. Urbonas, J. Mališka, E. Šlekys, V. Gudaitis.

8 dol. aukojo M. Vaškevičius.

Po 5 dol. aukojo: S. Vėbras, M. Sušinskas, P. Rudėnas, I. Tamošaitis, B. Bužinskas, L. Vėlūnienė, S. Gerulaitis, T. Gleveckienė, M. Šatienė, J. Gliuda, M. Kriščiukaitis, A. Smigelskas, S. Riekutė, A. Mikšys, P. Murauskas, J. Riauba, P. Skablauskas, A. Stankus, A. Garkūnas, A. Rūkas, A. Stonkus, N. Bikulčius, J. Andrulis, R. Kreivėnas, V. Kazlauskas, O. Krasauskas, A. Ledas, E. Jaskus, D. Regina, M. Spence.

Skaitykime “Gimtąją kalbą”⁴

Visiems, kuriems rūpi išsaugoti lietuviybę, nepamiršti tėvų kalbos, padės

“Gimtoji kalba” — mėnesinis lietuvių kalbos kultūros žurnalas. Redakcija žurnalą Jums siuntinės oro paštu, jei iki 1993 m. kovo 1 d. išsiusite 30 JAV dolerių (ar kitos valiutos pagal kursą) banko čekį (arba money order) ir savo adresą

“Gimtosios kalbos” redakcijai (Z. Sierakausko 15, 2600 Vilnius).

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. “Drago” spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.